Novobydžovský

Ročník XIV.
25. 3. 1987

Číslo 1

ZPRAVODAJ

Z obsahu prvního čísla: Jak je to s územním plánem města II. část ✦ Úspěšné cvičení ✦ Klenoty našeho muzea, VI. část ✦ Historik A. Jilemnický ✦ Brezno, družební město ✦ Ochránci přírody ✦ Vzpomínka na Mirko Petroviče a V. Kuderu - Křapíka ✦ Z výstavního sálu MěKS ✦ Výsledky soutěže Za město krásnější ✦ 1. část vyprávění J. Chluma: Staročeské obyčeje ✦ Z dopisů ✦ Zpravodaj informuje ✦ Osobní kronika

40. výročí Hradeckého programu

4. dubna 1947 byl v Hradci Králové vyhlášen soubor nových opatření a návrhů KSČ v zemědělské politice, tzv. Hradecký program. Tehdy před čtyřiceti lety začala další etapa zápasu komunistické strany za demokratické přeměny vesnice a vytvoření dělnicko-rolnického svazku.

Jubileum Hradeckého programu je příležitostí, abychom si připomněli události, které vytvářely první základy k hlubokým přeměnám na naší vesnici po Vítězném únoru a nástupu socialistické kolektivizace.

Bezprostředně po osvobození se na venkově střetávaly dvě tendence — na straně jedné zde byl značný hlad po půdě, který měla uspokojit hlavně nová pozemková reforma, na straně druhé v důsledku odchodu části osob do průmyslu a mnohých zemědělských dělníků a malých rolníků do pohraničí venkov trpěl nedostatkem pracovních sil. Například z území bývalého novobydžovského okresu do pohraničí postupně odešlo 881 zemědělských dělníků a 377 malých rolníků.

Jednou z důležitých oblastí politického zápasu komunistické strany bylo zemědělské družstevnictví, ve kterém tehdy ještě měli rozhodující vliv statkáři a velcí sedláci. Boj o řadu dalších politických a hospodářských požadavků malých a středních rolníků byl součástí celkového vývoje poválečného Československa a vystupňoval se zejména před parlamentními volbami v květnu 1946.

Ministerstvo zemědělství vedené komunistou J. Ďurišem nastoupilo hned od počátku politiku důsledného uskutečňování zemědělské části Košického vládního programu a zároveň postupně provádělo další opatření, která v duchu hesla KSČ „Čelem k vesnici!" pomáhala získávat další stoupence její politiky. Zvlášť důležité bylo zejména zvýšení cen zemědělských produktů a spolu s ním zavedení trojích cen obilí, odstupňovaných podle výměry, přičemž nejvyšší ceny dostávali rolníci s výměrou do 20 hektarů.

Novobydžovsko jako významná zemědělská oblast mělo v záměrech zemědělské politiky KSČ jedno z klíčových míst. O tom mimo jiné svědčí i návštěva ministra zemědělství v našem městě. J. Ďuriš se 15. července 1945 zúčastnil valné hromady rolnického družstva v Jiráskově divadle.

Hlavně v převolební kampani musela komunistická strana čelit propagandě ostatních politických stran, které se snažily rolníky od její politiky odradit hrozbou kolchozů. Místem střetnutí se často stávaly schůze nově vytvořené zájmové organizace Jednotného svazu českých zemědělců urputně se bojovalo i na stránkách denního tisku.

Z prvního kola vyšla KSČ vítězně. V květnových parlamentních volbách získala v českých zemích 40,17 % hlasů a stala se nejsilnější stranou. V okrese Nový Bydžov bylo pro komunistickou stranu odevzdáno 39,18 % hlasů. Z 96 obcí okresu komunisté zvítězili v 64 obcích.

Po volbách se boj ještě přiostřil a ostatní politické strany začaly častěji vystupovat proti návrhům KSČ společně. Proti odmítavému postoji těchto stran předložila KSČ na podzim 1946 konkrétní program, obsažený v tzv. šesti zemědělských zákonech Šlo o návrhy následujících zákonů: 1. o revizi pozemkové reformy, 2. o technicko-hospodářských úpravách pozemků, 3. o myslivosti, 4. o zaknihování přídělů ze zkonfiskovaného a jiného zemědělského majetku a zajištění náhrad za přidělený majetek, 5. o zajištění zemědělského výrobního plánu a 6. o zamezení drobení zemědělské půdy. Uvedené zákony vyjadřovaly potřeby malých rolníků, větší části středních rolníků a osídlenců v pohraničí a byly jednoznačně namířeny proti velkostatkářům a zbytkovým statkářům.

Zvlášť velký ohlas měl zákon o revizi první pozemkové reformy. Např. v okrese Nový Bydžov se revize týkala 26 velkostatků v celkové výměře 10.307 hektarů. Ministerstvu zemědělství začaly docházet souhlasné rezoluce, zároveň se však ukazovalo, že bude třeba naléhavě řešit ještě další problémy.

Podle pokynů ÚV KSČ proto ministerstvo zemědělství vypracovalo další návrhy a opatření, s nimiž se

Pokračování na str. 3

Z JEDNÁNÍ RADY MĚST NV

8. rada dne 4. 11. 1986
s c h v á l i l a
a) návrh plánu práce plenárního zasedání MěNV na r. 1987 a plánu práce rady MěNV na I. pololetí
b) pokácení tří smrků v parku u hřbitova
u d ě l i l a
a) čestné uznání pracovníkům zvl. školy a OSP za provedenou modernizaci budovy školy
t r v á
a) na rozhodnutí zabezpečení provozu zimního stadiónu v sezóně 1987 /88 nejdéle do 22 hodin

9. rada dne 27. 11. 1986
u l o ž i l a
a) podat kontrolní zprávu radě o vykrývání občanů pevnými palivy
b) podat kontrolní zprávu o činnosti SOD
s c h v á l i l a
a) Jednotný plán kulturně výchovné činnosti na rok 1987
b) socialistický závazek města na rok 1987

10. rada dne 18. 12. 1986
s c h v á l i l a
a) systém práce MěNV s připomínkami občanů, poslanců a OV
b) bytový pořadník na 1. pololetí 1987
c) plány práce komisí MěNV na 1. pololetí 1987
d) vyhlášení městské památkové zóny v prostoru středu města
e) zrušení poplatků za parkovné na náměstí

1. rada dne 8. 1. 1987
u l o ž i l a
a) podat zprávu o návrhu na označení místních komunikací
b) podat kontrolní zprávu o sdružování finančních prostředků na akce požární zbrojnice a Jiráskovo divadlo
s c h v á l i l a
a) plán práce Technických služeb na rok 1987
b) plán práce Bytového podniku na rok 1987 a Drobné provozovny
u d ě l i l a
a) zlatou pamětní medaili za rozvoj města Janu Vondrákovi za dlouholetou práci v ČSZ

2. rada dne 22. 1. 1987
s c h v á l i l a
a) vyhodnocení socialistického závazku města
b) zprávu o stavu ve výkonu státní správy za rok 1986
u l o ž i l a
a) zabezpečit připravenost akce rekonstrukce a dostavba Jiráskova divadla

3. rada dne 5. 2. 1987
u l o ž i l a
a) informovat radu o další činnosti SOD
b) sledovat vymáhání nedoplatků zjištěných inventarizací 1986
v z a l a n a v ě d o m í
a) výsledky inventarizace 1986
b) zprávu o vyřizování připomínek občanů
c) zprávu o úrovni činnosti n. p. Obuv - správní území Nový Bydžov

Zpravodaj informuje

1 »VÝROČKA« RYBÁŘŮ

Malý sál v chudonickém Revíru byl zaplněn do posledního místa. Na výroční rokování Českého rybářského svazu přišlo v sobotu 14. března 145 členů — novobydžovských rybářů.

Pořad výroční členské schůze byl náročný. Předseda organizace Josef Divíšek přednesl obsahově velice zajímavou zprávu a zhodnotil činnost za uplynulé období. Ve vodách, které obhospodařují, ulovili 2230 kusů ryb mezi nimi např. 90 štik, 1 sumce, 68 úhořů a 32 candáty. Pečlivě se starají o osazování vod rybami, ale nezapomínají na pomoc akcím Z a zemědělství — 381 hodin věnovali akcím Národní fronty (škoda, že se na jejich výročku nedostavil žádný zástupce MěV NF) a celkový závazek překročili. Na výročním jednání nezapomněli rybáři ani na nejlepší členy. Čestný odznak KV III. stupně obdržel B. Čáslavský, čestné uznání KS s. Havránek. K životnímu jubileu to byla uznání pro s. Trutnovského, Kubece, Šimáka a Archalouse.

2 ODDÍL KOPANÉ

Program jarního kola krajského přeboru ve fotbalu:

29. 3. v 15 hod.
S Miličeves — Jiskra Nový Bydžov
5. 4. v 16.30 hod.
J. N. Bydžov — VCHZ Pardubice B
12. 4. v 16.30 hod.
Vysoké Mýto — Jiskra Nový Bydžov
19. 4. v 17 hod.
J. Nový Bydžov — TVJ Jičín
26. 4. v 17 hod.
Červený Kostelec — J. N. Bydžov
3. 5. v 17 hod.
J. Nový Bydžov — Vrchlabí
10. 5. v 17 hod.
Dvůr Králové — J. Nový Bydžov
17. 5. v 17 hod.
J. Nový Bydžov — TMS Pardubice
24. 5. v 17 hod.
Třebechovice — J. Nový Bydžov
31. 5. v 17 hod.
Svitavy — Nový Bydžov
7. 6. v 17 hod.
J. Nový Bydžov — Světlá n. S.
14. 6. v 17 hod.
Moravská Třebová — J. N. Bydžov
21. 6. v 17 hod.
J. Nový Bydžov — Tesla Pardubice

3 CYKLISTY

Při dohledu na silniční provoz je možno sledovat chování řidičů k chodcům, cyklistům a i mezi sebou. Někdy se divíme bezohledným řidičům a jejich spěchu při návratu domů, riskují při předjíždění, nedodržují stanovenou rychlost při průjezdu obcemi, ale také nevěnují patřičnou pozornost technickému stavu svého vozidla.

Nejčastější závadou je, že jeden světlomet svítí pouze na parkovací žárovku. V mnohých případech jsou zjištěny i hrubé závady v koncovém osvětlení vozidla. Reakce řidičů na tyto závady je různá, vymlouvají se, že o závadě nevěděli, nebo že jim právě žárovka praskla, mnozí smlouvají, aby se závadou mohli dojet do místa svého bydliště. Málokdo si však uvědomí, že nesvítící pravý světlomet může mít za následek sražení cyklisty nebo chodce.

Nelze stále tolerovat zvyšující se nekázeň cyklistů, kteří v podvečerních hodinách, za snížené viditelnosti jezdí na kolech bez patřičného vybavení a osvětlení a po chodnících.

Za řádnou výbavu kola je zodpovědný provozovatel a jeho vybavení je následující:

— blatníky na předním a zadním kole
— dvě na sobě nezávislé brzdy
— světlomet schváleného typu
— svítilna se zadním obrysovým světlem
— zadní odrazka červené barvy
— odrazky oranžové barvy na pedálech
— jasně znějící zvonek

Vzhledem k množícím se krádežím jízdních kol u prodejen a hostinců doporučujeme cyklistům, zakoupit si lankový zámek, kolo při odstavení řádně uzamknout a tím zamezit případné krádeži.

Pozornost příslušníků VB bude zaměřena na dopravní přestupky cyklistů a chodců, kteří nerespektují světelné signály, vstupují do vozovky na nepřehledných místech a v zatáčkách a křižovatkách a používají jízdních kol za snížené viditelnosti bez patřičného vybavení.

Jsme přesvědčeni, že všichni pochopí nutnost respektování pravidel silničního provozu a ukázněností přispějí ke snížení dopravní nehodovosti.

kpt. Strnad Josef

Zápisník VB

O tom, že zápalky malým dětem nepatří se přesvědčila jedna maminka, která nechala své dítě bez dozoru. Hrálo si tak, že hořící zápalky házelo po pokoji. Požárem vznikla škoda na zařízení bytu.

Rovněž tak za volant automobilu nepatří podnapilí řidiči. Začátkem listopadu 1986 v obci Prasek došlo k dopravní nehodě, kdy podnapilý řidič s osobním vozidlem narazil do zaparkovaného osobního auta. Podnapilý řidič utrpěl lehké zranění, na zaparkovaném autě způsobil škodu 5000,— Kčs.

Pokračování na str 7

Dokončení ze str. 1

rolníci poprvé seznámili právě před čtyřiceti lety na schůzi okresní organizace Jednotného svazu českých zemědělců dne 4. dubna 1947 v Hradci Králové.

Věcný a obsáhlý projev ministra zemědělství přítomné seznámil s průběhem projednávání šesti zemědělských zákonů a podrobně rozváděl další navrhovaná opatření. Základem Hradeckého programu se stal požadavek: „Půda patří těm, kdo na ní pracují". Nejdůležitějším bodem programu byl návrh zákona o nové pozemkové reformě, podle níž měla být parcelována a mezi drobné rolníky rozdělena veškerá půda nad 50 hektarů ve vlastnictví jedné rodiny a zároveň i pod hranici 50 ha spekulační půda či půda těch, kteří na ní nepracují. Z dalších opatření program obsahoval: odstranění rozdílů mezi cenami průmyslových a zemědělských výrobků, podporu mechanizace, zvláště rozvoje strojních družstev a stanic, požadavek demokratizace stávajícího družstevnictví, návrhy změn v pojištění, úvěru a v zemědělských daních, opatření v zájmu zemědělských žen a zemědělské mládeže aj.

Hned po vyhlášení Hradeckého programu se aktivizovala činnost rolnických komisí, které se už dříve vytvářely ze zájemců o parcelovanou půdu. Z různých míst byly vysílány deputace do parlamentu, aby podpořily projednávání osnovy zákona o revizi první pozemkové reformy. Jednu z největších deputací do parlamentu na 11. června 1947 zorganizoval Václav Pavlíček z Kosiček z více než třiceti obcí z Bydžovska, Hradecka a Rychnovska. Při rozhovorech se zástupci různých politických stran se rolníci znovu přesvědčovali, kdo chce skutečně hájit jejich zájmy.

Nekomunistické strany se však stále nevzdávaly. Pod rouškou závodů Selských jízd připravili stoupenci bývalé agrární strany demonstrační vystoupení proti Hradeckému programu na 5. a 6. července v Nechanicích. KSČ naopak odhalovala záměry reakce na svých mohutných táborech. Např. 31. srpna se na Kunětické hoře u Pardubic sešel „Sjezd budovatelů" za účasti více než 40 tisíc lidí. Hlavní projev zde přednesl předseda vlády s. Klement Gottwald.

Na podzim 1947 se politický zápas v zemi dále přiostřil. KSČ hájila a obhájila zásadu, aby následky sucha a neúrody nebyly řešeny na úkor rolníků. Vytyčené heslo „Ať platí bohatí!" našlo konkrétní podobu v milionářské dávce a její schválení vládou v říjnu 1947 bylo dalším významným úspěchem politiky KSČ. Současně naplno probíhalo další kolo boje za uskutečnění zákona o revizi 1. pozemkové reformy a uzákonění hlavních bodů Hradeckého programu.

V této vzrušené a napjaté atmosféře prožíval venkov únorové události roku 1948 a jejich vítězné dovršení. Z jednotlivých obcí okresu do Prahy odjížděly delegace rolníků, aby podpořily zemědělskou politiku KSČ. Ve dnech 28. a 29. února se do Prahy sjeli zástupci rolníků na sjezd rolnických komisí. Jednání sjezdu přesvědčivě vyjádřilo důvěru politice KSČ a vládě obrozené Národní fronty a přihlásilo se k nejaktuálnějším opatřením v oblasti zemědělství, k urychlenému provedení revize 1. pozemkové reformy a k parcelaci půdy nad 50 hektarů.

V souvislosti s oslavami 100. výročí zrušení roboty se z iniciativy Václava Pavlíčka sešli zástupci patnácti obcí 18. března 1948 v kulturním domě v Kosičkách a vyzvali ostatní obce v republice k soutěži za zvýšení zemědělské výroby a zvelebení venkovských obcí. Z těchto obcí bylo deset z bývalého okresu Nový Bydžov (Babice, Barchov, Barchůvek, Bydžovská Lhotka, Chudeřice, Káranice Klamoš, Kosice, Kosičky a Stará Voda), zbývající patřily do okresu Hradec Králové (Kratonohy, Libčany, Obědovice, Roudnice a Trnava). Výzva z Kosiček dala počátek tzv. chlumeckému hnutí, které po připojení obcí okresu Nitra v červnu vešlo do dějin pod názvem chlumecko-nitranské hnutí.

HRADECKÝ PROGRAM a Novobydžovsko

Novobydžovsko se tak stalo průkopníkem socialistického soutěžení, které významně přispělo k zabezpečení výživy našeho obyvatelstva a ke zlepšení celkových podmínek života venkovského člověka. Zástupci rolníků tehdy v Kosičkách vyzvali ke zvýšení dodávek všech zemědělských výrobků a k celkovému zvýšení rostlinné a živočišné výroby i k povznesení kulturního života na vesnici výstavbou kulturních domů, zřizováním kluboven, čítáren, veřejného rozhlasu, žňových útulků, družstevních prádelen apod. K chlumeckému hnutí se brzy připojily ostatní obce okresu a postupně se stalo hnutím celostátním.

18. dubna 1948 právě v Novém Bydžově na sjezdu rolníků celého kraje předali zástupci 800 obcí ministru zemědělství závazky, jimiž se přihlásili k výzvě z Kosiček. Pro nejúspěšnější obce i jednotlivce připravila okresní komise hodnotné ceny. První výsledky soutěže v rámci okresu Nový Bydžov byly vyhlášeny dne 24. října 1948 při slavnostním představení Smetanovy Prodané nevěsty v Jiráskově divadle.

Splněním hlavních bodů Hradeckého programu v poúnorovém období se uzavřela kapitola demokratických přeměn vesnice. V květnu 1949 IX. sjezd KSČ vytyčil generální linii výstavby socialismu, jejímž důležitým článkem byla kolektivizace zemědělství. Byla nastoupena cesta nejhlubších proměn v životě venkovského člověka.

Jaroslav Prokop

ÚSPĚŠNÉ CVIČENÍ

Úkolem Civilní obrany ČSSR je zajistit ochranu obyvatelstva a materiálně technické základny útvarů společnosti před následky nepřátelského napadení, zabezpečit nezbytný chod národního hospodářství v době zvýšeného ohrožení a za branné pohotovosti státu, ale i v míru, při velkých provozních haváriích a přírodních katastrofách. Vše, co tvoří obsah práce Civilní obrany ČSSR je spjato s životními zájmy pracujících naší společnosti.

Národní výbory všech stupňů plní v systému Civilní obrany ČSSR nemalou úlohu. Každý předseda národního výboru je současně náčelníkem CO. U některých stupňů jsou vytvořeny vojenské štáby CO jako pracovní orgány těchto náčelníků. Velký význam ve struktuře CO má vytvoření teritoriálních záchranných útvarů a útvarů svépomoci. Ke zvýšení úrovně předávání a přijímání signálů vyrozumění obyvatelstva proběhlo v prosinci minulého roku ukázkové cvičení útvarů svépomoci pro národní výbory okresu Hradec Králové. Cílem cvičení bylo procvičení činnosti útvarů při záchranných a likvidačních pracích po nepřátelském napadení společně s činností štábu CO. Ukázkové cvičení probíhalo v prostorách kulturního střediska v Novém Bydžově za účasti štábu CO ONV v Hradci Králové.

Cvičení bylo úspěšné. Potěšilo nás kladné hodnocení celého průběhu, jak jej provedl štáb CO ONV. Děkuji všem zúčastněným za aktivní přístup při procvičování jednotlivých úkolů.

Jiří Chmelař, náčelník CO města Nového Bydžova

Zpravodaj chválí

Naši nemocnici

Do redakce našeho časopisu jsme dostali i několik dopisů, ve kterých chválíte pracovníky interního oddělení bydžovské nemocnice. Rádi tlumočíme slova uznání primaři MUDr. Drugdovi, lékařům a zdravotním sestrám interního oddělení. „Vzorná čistota, pořádek, vlídnost a laskavost, to všechno napomáhá k našemu brzkému uzdravení" píšete v dopisech.

Slova poděkování primářům MUDr. Jiřímu Chvojkovi a MUDr. Drugdovi přišla v dopise čtenářky Magdy Štambergové z Dolní Bučice, která oceňuje ještě jednu službu v našem městě. Vynikající přístup k nemocným, včetně práce na úseku sociálně zdravotním. Oceňuje náš dům pro staré občany, vybavený pohodlím a péčí a chválí práci MěNV na tomto úseku.

Jak je to s územním plánem města Nového Bydžova

II. ČÁST

Ing. Jan Dvořák

VČE Hradec Králové, obvodová služebna (Husova ul.) — organizace uvažuje s přemístěním do prostoru ul. U plovárny, stávající objekt služebny využít k zřízení muzea energetiky Východočeského kraje.

VčVaK Hradec Králové, provoz Nový Bydžov — (Tyršova ul.) — ponechává se na místě, případné rozšíření nelze zajistit.

Povodí Labe, Hradec Králové — plánovaná výstavba střediska a skladů ve vybraném prostoru při silnici na Vysočany nebyla realizována.

Vč. ředitelství spojů Pardubice — objekt vybudovaný v ul. Gallatově plní funkci automatické telefonní ústředny.

Požární zbrojnice — (Palackého ul.) — po výstavbě požární stanice v ul. Karlově bude požárnický sbor včetně techniky přemístěn do nových objektů.

Stavebniny — (Malátova ul.) — umístění v současné době vyhovuje bez potřeby uvažovaného přemístění.

Hřbitov — navrhují se detailní úpravy ve způsobu využití stávajících ploch a požaduje se výstavba obřadní síně pro civilní pohřby. Svaz přátel žehu připravuje v prostorách hřbitova vsypovou loučku, vhodný prostor pro tyto účely byl vyhledán. Zřízení smuteční síně je plánováno v objektu bývalého kostela sv. Jakuba v Metličanech podle zpracované studie.

Skládka odpadků — (u Sloupna) — využívána jen pro ukládání tuhých domovních odpadků a postupně rekultivována. Připravuje se rozšíření skládky a zřízení dalších.

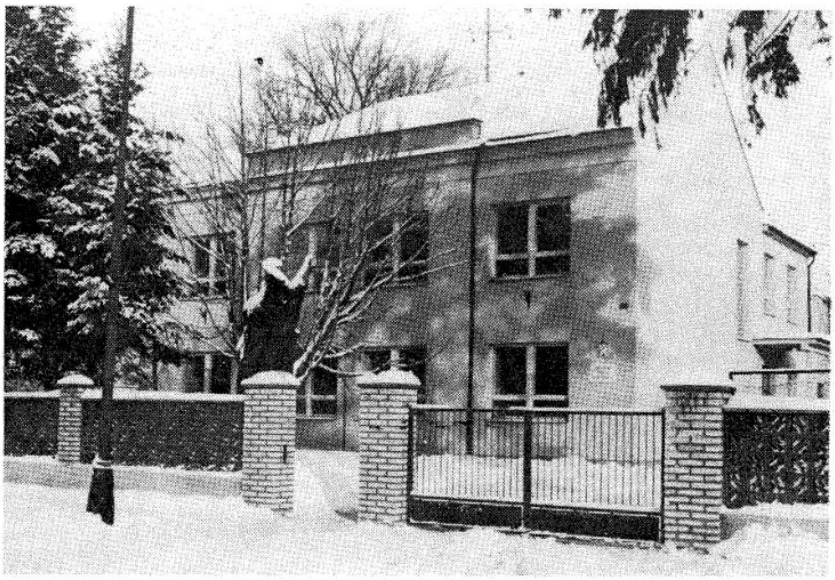

Foto J. Prokop

Doprava —

Závažné nedostatky stávající dopravní situace, vzniklé v důsledku přetrvávající přepravy nákladní i osobní středem města, ÚP-SÚ řeší výstavbou zejména silničních obchvatů, které odkloňují dopravu, především tranzitní ze zmírněného centra. Jedná se především o odklon stávajícího základního silničního tahu Z 6 ze směru od Chlumce n. C. do Nového Bydžova do směru na Hořice. Odklonění tahu Z 6 je navrženo v prostoru mezi Chudonicemi a Zábědovem, vedení trasy přes trať ČSD, podél jižní zástavby Chudonice přes Louky a Cidlinu do prostoru východně Metličan a napojením na silnici do Hořic na severu Metličan. Ze silnice Z 6 na jižním okraji Chudonic odbočuje mimoúrovňově odklonělá trasa stávající silnice II/327 - Zábědov - Nový Bydžov - Skřivany, která je vedena západně od žel. tratě ČSD do prostoru ul. Dr. Vojtěcha dále k přejezdu ČSD napojením na ul. V aleji, mimoúrovňově kříží ul. J. Maláta, která je vedena podjezdem. Trasa v prostoru před bývalou cihelnou II - Flekačkou mimoúrovňově přechází trať ČSD a v prostoru před cihelnou I se napojuje na svoji původní trasu směrem na Skřivany.

Silnice II/324 - (od Skochovic) — v prostoru před hřbitovem odbočuje ze své trasy a je vedena za hřbitovem až na přeložku silnice II/327.

Silnice III/32419 - (od Starého Bydžova) — zachovává původní trasu, v prostoru před tratí ČSD se spojovací rampou napojuje na přeložku silnice II/327.

Silnice III/32431 - (od Humburk) — trasa přeložena podél řeky Cidliny s napojením na přeložku silnice Z 6. Její prodloužení až na ul. Dukelskou z ní vytváří sběrnou komunikaci pro dopravu radiální a tranzitní severním směrem.

Silnice III/32740 - (od Vysočan) — předložena trasa, vedená podél tratě ČSD, je napojena na ul. Revoluční a mimoúrovňově napojena na přeložku silnice Z 6.

Po provedení přeložek silnic budou příslušné úseky stávajících silnic převedeny do systému místních komunikací.

Výstavba výše uvedených přeložek silnic nebyla dosud realizována. Lze předpokládat, že dopravní řešení podle ÚP - SÚ bude reálné až po vybudování dálnice Praha - Hradec Králové a vyřešení komunikačního napojení přilehlých sídel na novou dálnici.

Místní komunikace —

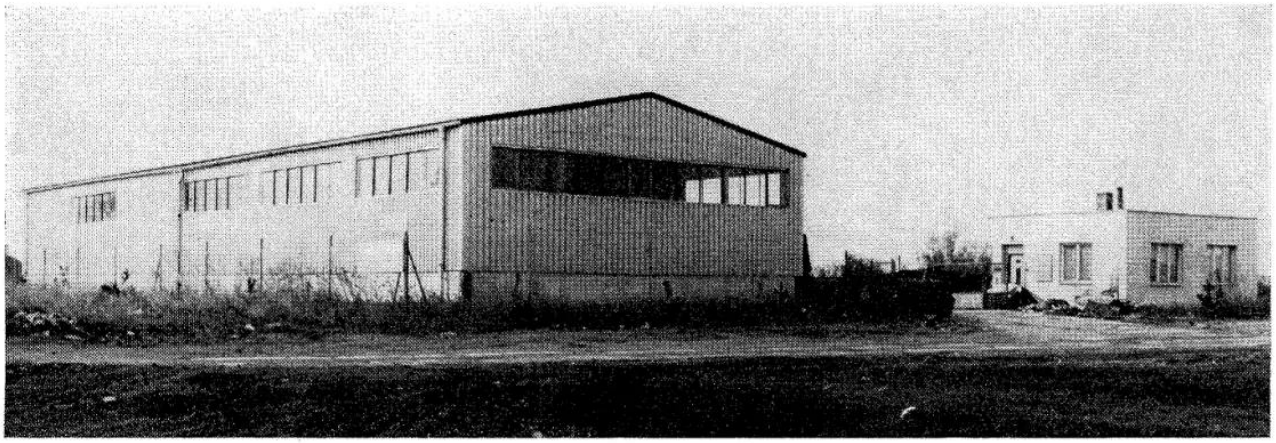
Do systému sběrných komunikací jsou zařazeny ul. Dukelská, Čs. armády, Malátova, Revoluční, Smetanova a severní polookruh vedený ulicemi Rudé armády, Vrchlického, dále v nové trase podél vlečky do cukrovaru a kolem koupaliště do ul. Dukelské v prostoru u čerpadla pohonných hmot. Význam tohoto městského okruhu spočívá v odlehčení centrální oblasti od průjezdu nákladních vozidel do stávající průmyslové oblasti a od průjezdu většiny autobusových linek. Čtvercový objezd tvořený ulicemi Palackého, Purkyňovou, Jungmannovou, Havlíčkovou, Klicperovou, Žižkovou a Husovou zůstává beze změn.

Do obslužných komunikací zabezpečujících spojení mezi komunikacemi sběrnými, jsou navrženy beze změn ulice: Nerudova, bratří Mádlů a Dr. Englera. V prostoru styku ulic Erbenovy a Husovy je navrženo zaoblení; ul. Tovární je prodloužena až na severní polookruh jižně od koupaliště.

Výhledově je třeba uvažovat s prodloužením ulice Na svépomoci a napojením ulic na Otmarce, Ing. Hermanna a Fričovou. Směrově je navržena úprava v křižovatce ul. 1. máje a ul. Havlíčkovou v Chudonicích. Západně od nemocnice je navržena nová komunikace v trase od hřbitova podél nemocnice do ul. Maláta a dále až na přeložku silnice II/327. Páteřní komunikace v Zábědově je prodloužena až do prostoru chudonického hřbitova.

Zemědělské cesty jsou navrženy v prostoru Chudonic a Zábědova — propojení lokalit JZD v tomto prostoru s vazbou na komunikaci do Starého Bydžova.

Pokračování na str. 5

Sběrné suroviny

Pokračování ze str. 4

Výstavba nových místních komunikací nebyla rovněž realizována s vyjímkou obslužných komunikací, budovaných v rámci technické vybavenosti k rodinným domkům — odbočky v ulicích: Revoluční, Dukelská, Na Švarcavě, Na Otmarce, v Zábědově a v prostoru u hřbitova.

V zájmu zlepšení dopravních závad v důsledku špatného stavu vozovek silnic a místních komunikací byly provedeny rekonstrukce vozovek včetně chodníku. Po rekonstrukci ul. Purkyňovy — autobusové nádraží, byly postupně rekonstruovány průjezdní silnice ul.: Smetanova, ČSA, část ulice Dnkelská. Z místních komunikací byly rekonstruovány ul. Korneliova, Komenského, Bezručova, Jablonského, Gallatova, Na Švarcavě a okrajové úseky ul. Na valech.

Dokončují se rekonstrukce místních komunikací a chodníků v ulici 28. října a části ulice Marka Bydžovského. Připravuje se rekonstrukce zbývající komunikace, ul. Revoluční v úseku Mírového náměstí — přejezd tratě ČSD v Chudonicích a postupná rekonstrukce místních komunikací, především v oblasti středu města.

Hromadná doprava ČSAD —

Podle ÚP - SÚ se předpokládá rozšíření stávajících linek ČSAD, které tvoří 11 linek cílového charakteru a 2 linky tranzitní.

Autobusové nádraží —

Autobusové nádraží je navrženo do prostoru mezi ulicemi Čs. armády a Rudé armády. Realizace tohoto záměru předpokládá likvidaci řady obytných objektů a přemístění Uhelných skladů. Potřebné územní podmínky pro výstavbu nádraží nebyly zajištěny.

Městská hromadná doprava

Celkem jsou navrženy dvě linky HMD v trase Zábědov-Sloupno a Starý Bydžov - Metličany s přestupnou stanicí na Mírovém náměstí. Vzhledem k všeobecnému omezení rozšiřování autobusových linek, záměr nebyl realizován. Spojení je zabezpečované stávajícími linkami ČSAD.

Klidová doprava

V souladu s ÚP-SÚ byly vystavěny řadové garáže v prostoru za bývalými jatkami, kde je v současné době celkem 230 garáží, další byly realizovány v rámci výstavby nových bytových domů v ul. Na Švarcavě, Tyršově, Raisově, izolované garáže při výstavbě nových rodinných domků, popř. přístavbou ke stávajícím domkům. Stávající plochy pro parkování vozidel byly příslušně upraveny — před PMV, v ul. Hradební. Nová parkoviště byla zřízena v ul. U plovárny a v přilehlém sídlišti. Další parkoviště jsou navržena u ZAZ, u ZZN, u stadiónu a koupaliště, u cihelny, u Tiby, u nemocnice, u hřbitova v Novém Bydžově a Chudonicích.

Stávající čerpací stanice pohonných hmot je ponechána; nová je navržena do prostoru jižně Zábědova.

Železniční doprava —

Podle ÚP-SÚ se předpokládá rozšíření, případné změny nevybočí z rámce stávajícího areálu nádraží a tratí.

Vodohospodářská opatření —

Městský vodovod zásobuje oblast města, Chudonice, Zábědov, Starý Bydžov, Starou a Novou Skřeněř z prameniště umístěného severovýchodně města. Pitná voda je získávána převážně umělou infiltrací a úpravou povrchové vody z řeky Cidliny. ÚP-SÚ klade důraz na aximální využití místních zdrojů pitné vody, především rozšířením umělé infiltrace. V současné době jsou tyto zdroje prakticky vyčerpány a postačují krýt zvyšující potřebu pitné vody jen v rámci stávající vodovodní sítě. Vzhledem k poměrně zastaralé vodovodní síti; byly v minulosti provedeny potřebné rekonstrukce vodovodních řadů a přípojek především v souvislosti s následnou rekonstrukcí vozovek silnic a místních komunikací. V rámci rekonstrukce vodovodního řadu v ulici Smetanově bylo provedeno rozšíření řadu až do prostoru objektů ČSAD na sever města. Nově byly vybudovány vodovodní řady, především v rámci výstavby technické vybavenosti k rodinným domkům (v posledních letech v ulicích: Dukelská, Revoluční, U hřiště a v Zábědově).

Zvýšenou potřebu pitné vody ve městě a především pro uvažované připojení okolních obcí na vodovod Nového Bydžova (Sloupno, Skřivany, Prasek, Humburky), je navrženo posílení vodních zdrojů výstavbou přivaděče z prostoru Kratonoh a tak zvané Urbanistické brázdy včetně podmiňující stavby vodojemu na Chlumu. V současné době byla zahájena jednání v této záležitosti se zainteresovanými orgány a organizacemi. Výhledově je třeba uvažovat s připojením Nového Bydžova na skupinový vodovod Hradec Králové.

Město je prakticky odkanalizováno. Vyústění kanalizace je ale provedeno bez potřebného čištění přímo do řeky Cidliny několika vývody. Především odpadní vody průmyslové ze ZAZ Jaroměř, závod Nový Bydžov, PMV Hradec Králové, závod Nový Bydžov a vč. cukrovarů Hradec Králové, závod Nový Bydžov, jsou znečištěny. V zájmu definitivního vyřešení tohoto vleklého problému je navržena výstavba celoměstské čistírny odpadních vod (ČOV), do které by byly svedeny veškeré průmyslové odpadní vody a městské odpadní vody. Likvidace odpadních vod z cukrovaru je třeba řešit samostatně. Pro oblasti, které nelze odkanalizovat gravitačně, (Chudonice, Zábědov), se doporučuje vybudovat přečerpací kanalizační stanici. Podle provedeného výběru staveniště pro ČOV, je předmětná stavba navržena oproti původnímu návrhu do prostoru stávajících kalovýchpolí v areálu ZAZ, závod Nový Bydžov. V současné době se zpracovává projektový úkol a řeší technologie čištění v navrhované ČOV. Se zahájením výstavby ČOV je uvažováno v roce 1989. Vzhledem k tomu, že kanalizace Sloupna je vyústěna do Mlýnské Cidliny, nad odběrem vody pro průmyslové účely, je navrženo připojení těchto sídel na kanalizační systém Nového Bydžova.

Vodní toky —

Řeka Cidlina protékající městem, představuje pro město a závody důležitý zdroj vody již zmíněnou infiltraci a průmyslové účely. V souladu s ÚP-SÚ se v současné době realizuje koryta Cidliny v úseku Nový Bydžov - Skřivany, která navazuje na regulace provedené v minulých letech. Rekonstrukce koryta Cidliny spočívá především v jeho rozšíření a zkapacitnění pro odvádění jarních vod. Toto opa-

Pokračování na str. 6

tření zlepší průtokové poměry v Cidlině při zachování stávajícího průtoku v Mlýnské Cidlině pro potřeby závodů. Připravuje se rekonstrukce stávajícího jezu v Metličanech a jeho úprava na sklápěcí. V roce 1986 byla dokončena úprava koryta Mlýnské Cidliny za stávající mateřskou školou a jeslemi v zájmu zlepšení podmínek pro provoz obou zařízení.

Elektrorozvody —

Město je v současné době napájeno elektrickou energií vedením 35 kW, na které jsou připojeny průmyslové transformační stanice v okrajových částech města. Primérní rozvod ve městě je kabelový, napětím 10 kV, sekunderní rozvod je proveden normalizovaným napětím 3×380/220 V kabelovým a vrchním vedením. K transformaci 35/10 kV slouží transformovna ve východní části města. Transformovna 35/15 kV je určena k likvidaci z důvodů postupného rušení vrchního rozvodného systému 15 kV. Navrhované rozšíření elektrorozvodu a transformačních stanic vychází z potřeby zajistit elektrickou energii pro předpokládaný počet nových cca 800 bytových jednotek. Pro průmysl jsou navrženy nové transformační stanice pro cihelnu, cukrovar, bižuterii a průmyslovou oblast na jihu města, za stávající, které budou zrušeny v souvislosti s unifikací napětí v síti. Primérní rozvod je navržen kabelovým systémem 10 kV pro střed města, okrajové části budou napájeny vrchním vedením 35 kV. Sekunderní rozvod bude postupně kabelizován. Osvětlení komunikací a exponovaných ploch je zabezpečeno výložníkovými stožáry, vedlejší komunikace a chodníky jsou osvětleny stožáry sadovými. Napájení stožárů veřejného osvětlení je kabelové ovládání kaskádní. Nové transformační stanice a elektrorozvody byly budovány v rámci nové výstavby bytových domů a modernizace bytových jednotek v ul. U Plovárny a Karlově. Výstavba transformačních stanic pro průmysl je připravována v souvislosti s investiční činností jednotlivých závodů. Kabelizace distribučního vedení se provádí postupně, v současné době probíhá v prostoru nádraží ČSD.

Zásobování teplem —

Vzhledem k tomu, že město není vhodné pro zásobování tepelnou energií z jediného tepelného zdroje, jsou navrženy dvě centrální výtopny. Pro oblast středu města a prostor u sokolovny je situován do prostoru za bývalými jatkami, pro oblast Metličan je navržena rekonstrukce stávající kotelny v objektu bývalého pivovaru, popř. výstavba kotelny. Jako vhodné se jeví rozšíření stávající kotelny v areálu n. p. Silnice v Chudonicích pro napojení nové výstavby v tomto prostoru, popř. výstavbou nové kotelny nebude-li možné rozšíření stávající kotelny. Pro vytápění nových rodinných domků je navrženo etážové nebo ústřední topení na pevná paliva, v některých případech je možné použít elektrická akumulační kamna na noční sazbu.

Průmyslové závody budou řešit i nadále problematiku zásobování teplem z vlastních zdrojů. Při rekonstrukci eventuálně výstavbou nových zdrojů je třeba, aby na nové zdroje byly připojeni další odběratelé, čímž se sníží exhalace a zlepší životní prostředí. Způsob zásobování města plynem není v ÚP-SÚ řešen podrobněji, vzhledem k době zpracování územního plánu. Navržený alternativní způsob vytápění odpařovacími propanbutovými stanicemi je třeba posuzovat s ohledem ke stávající situaci v zásobování propanbutanem.

Další postup při zajišťování podmínek podmiňující novou výstavbu zejména bytových domů, bude stanoven po zpracování teplofikační studie a generelu plynofikace, které se v současné době zajišťují u zpracovatelů. V souvislosti s uvažovanou výstavbou 32 bytových jednotek pro n. p. Silnice se jeví reálná výstavba plynovodní přípojky do prostoru za sokolovnou a návazné připojení dalších objektů, např. plánovanou školní kuchyň s jídelnou a kotelnou v nemocnici.

Zemědělský půdní fond —

Realizace záměrů ÚP-SÚ si vyžádá zábor 40 ha zemědělské půdy, z toho 20,9 ha orné. Návrh vychází ze zásady v maximální míře využívat půd horší kvality, příp. narušovat ucelené zemědělské hony. Klade důraz na postupnou přestavbu dožilých částí města, především jeho středu a výstavbu ve stávajícím intravilánu. Z hlediska uplatnění zákona o ochraně zemědělského půdního fondu, je ÚP-SÚ v současné době aktualizován a upravován.

JAK JE TO S ÚZEMNÍM PLÁNEM MĚSTA

Ochrana kulturních památek —

V zájmu zachování typické a unikátní půdorysné osnovy tzv. „bydžovského čtverce", byl do ÚP-SÚ zahrnut zpracovaný návrh postupné rekonstrukce a asanace středu města. Vzhledem k vhodnosti tohoto území pro soustředěnou výstavbu, jsou navrženy bytové objekty vícepodlažní. Záměr postupné přestavby byl v minulých letech částečně realizován výstavbou vícepodlažních objektů v ulicích Jungmannově a Havlíčkově, v současné době přípravou výstavby dalších 12 b. j. v Havlíčkově ulici. Provedenou modernizací bytových jednotek v čp. 1134 a 1135 v ul. Dukelské 1143 na Mírovém náměstí se podstatně zlepšil a zhodnotil nevyhovující bytový fond v objektech určených pro další využití k bydlení, podle ÚP-SÚ. Modernizace bytů v čp. 1147 a 1148 se připravuje. Pro výstavbu občanské vybavenosti byly v minulých letech vytvořeny potřebné územní podmínky. Výstavba domu potravin podle záměru Potraviny Hradec Králové nebyla realizována. Zastavení uvolněného prostoru na Mírovém náměstí je v současné době řešeno při zpracování studie obchodního střediska LSD Jednoty Nový Bydžov. Výstavba střediska služeb v prostoru za hotelem Lev je ve volebním programu NF na léta 1986—1990. Výstavba uvedených objektů občanské vybavenosti jakož i objektů bytových je podmíněna vyřešením způsobu vytápění těchto staveb.

Podle ÚP-SÚ je kladen důraz na zachování všech nemovitých kulturních památek, zapsaných ve státním seznamu a provedení potřebných oprav. Jedná se především o tyto objekty: budova MěNV, dům čp. 103 v ul. Čs. armády - městský dům, dům čp. 593 - bývalý hostinec „U anděla", kostel sv. Vavřince, židovský a vojenský hřbitov, pomník osvobození, Mariánský sloup, bývalý kostel sv. Jakuba v Metličanech, socha sv. Anny a socha sv. Jana Nepomuckého. Nově byla do seznamu zařazena budova spořitelny.

Zpracování potřebné dokumentace opravy obvodového pláště budovy MěNV je v jednání s projektovou organizací v Opočně, dodavatel opravy není dosud zajištěn. Bývalý hostinec „U anděla" je v užívání místní organizace SSM, byly provedeny menší

Dokončení na str. 7

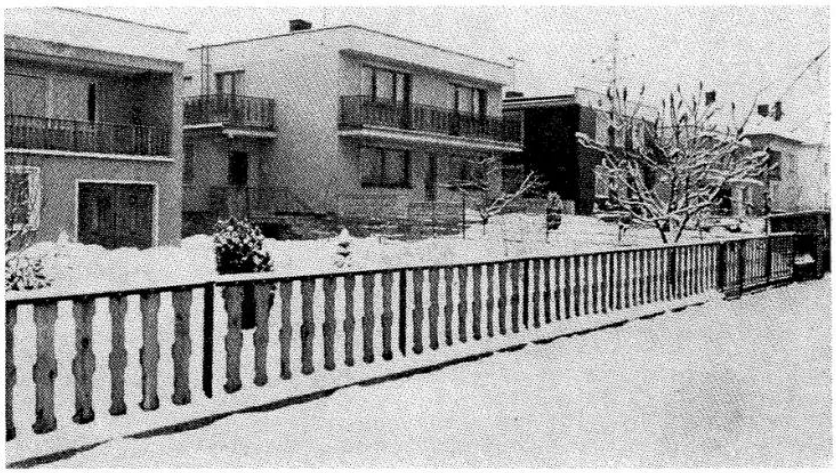

Foto J. Prokop

Pokračování ze str. 6

stavební úpravy uvnitř objektu. Hlavní stavba kostela sv. Vavřince je opravena, rekonstrukce věže pro využití ke kulturně společenským účelům je zpracována projekčně. V jednání je dodavatelské zajištění opravy. Statické zabezpečení objektu bývalého kostela sv. Jakuba v Metličanech, provedené v minulých letech, prakticky zachránilo objekt před zřícením. Uvažované využití objektu pro smuteční obřadní síň je zpracováno ve studii, akce je plánována do volebního programu na příští volební období. V současné době se zajišťuje zpracování projektového úkolu a průběžně nejnutnější opravy. Podle informací pracovníků spořitelny se připravuje zpracování dokumentace na opravy zejména venkovní omítky. Poškozená socha sv. Jana Nepomuckého po opravě nebyla instalována vzhledem k uvažovanému přemístění. Stav židovského a vojenského hřbitova přetrvává beze změn. Ostatní uvedené objekty nevyžadují nákladnějších oprav, jen běžnou údržbu.

Záměry ÚP-SÚ se daří uskutečňovat jen částečně a úměrně možnostem MěNV, výrobních podniků a organizací působících na území Nového Bydžova, především při zabezpečování nové výstavby. V řadě případů nejsou dosud vytvořeny potřebné podmínky pro realizaci těchto záměrů vzhledem k potřebě podmiňujících investic. Proto je třeba soustředit pozornost na vytváření prostorů a potřebných podmínek pro postupnou realizaci těchto investičních zařízení a staveb v zájmu dalšího rozvoje města, zajištění zdravého životního prostředí a rozvoje jednotlivých výrobních odvětví průmyslu a zemědělství. Je to úkol nejen pro MěNV a národní výbory vyšších stupňů, ale ve značné míře také pro jednotlivé závody a organizace, které zde působí a vyvíjí činnost.

Od roku 1976, kdy byl ÚP-SÚ zpracován, uplynula dostatečně dlouhá doba pro posouzení platnosti stávajícího řešení, a případné rozpory uvést do souladu se současnými společenskými a hospodářskými podmínkami, také s ohledem na změny ve správním uspořádání území spravovaného MěNV Nový Bydžov. Dokončení úpravy ÚP-SÚ se předpokládá v průběhu roku 1987.

Zpravodaj informuje

1 Lidový řezbář

Vyřezávaný betlém pana Aloise Šťovíčka patří k pozoruhodnostem Nového Bydžova. Mnozí návštěvníci neopomenou prohlédnout si toto jedinečné dílo lidového řezbáře. V letošním roce vyjde knížka pracovníka třebechovického muzea PhDr. Vladimíra Vaclíka o našich betlémech Lidové betlémy v Čechách a na Moravě. I tady bude zmínka o díle bydžovského občana Aloise Šťovíčka.

Co se psalo v denním tisku o našem městě?

Tentokráte vybíráme z naší bibliografie článků o Novém Bydžově ty nejpodstatnější. V období od listopadu 1986 do února 1987 se objevila v novinách řada drobných zpráv o životě našeho města. Listopadové vydání Nového Hradecka (11. 11., č. 46) přináší v rubrice Z kulturního života článek o vyznamenání kulturních pracovníků Ocenění pracovníků kultury. Mezi vyznamenanými byli i pracovníci z kulturních zařízení našeho města — ředitel muzea Jaroslav Prokop, ředitel MěKS PhDr. Jiří Malina a pracovník městského kina Jaroslav Stýblo.

V Novém Hradecku 9. 12. byl uveřejněn rozhovor s ředitelem MěKS pod názvem Aktivně využívat volný čas. Rozhovor se zabýval plněním úkolů kulturního střediska v Novém Bydžově.

Po stopách neuveřejněného dopisu se vydal redaktor Rudého práva Vladimír Šmíd, a v článku uveřejněném dne 7. ledna 1987 píše o problémech zapáchající Cidliny. Aby Cidlina byla romantická, tak se článek v Rudém právu jmenuje,musí se vybudovat čističky — jedna i v Novém Bydžově. Ta naše bude závazným úkolem státního plánu. V patnácté kapitole seriálu Nového Hradecka (3. II., č. 5) jsme se dočetli o našem závodě PMV, který ročně zpracuje přes 50 miliónů litrů mléka.

Za 20 bezpříspěvkových odběrů krve dostane stříbrnou Janského plaketu také Jaroslav Jansa z JZD Nový Bydžov a Pavel Matějec ze stejného družstva, tím třetím vyznamenaným je Josef Hynek z Eramu Nový Bydžov. O tomto rozhodnutí informuje Nové Hradecko 3. února v rubrice Kapka nejcennější.

K životnímu jubileu - sedmdesátinám - obdržel předseda ZO KSČ č. 4 v Novém Bydžově Vladimír Šetek státní vyznamenání Za obětavou práci pro socialismus. O předání informovalo Nové Hradecko 10. II. v čísle 6.

Z DOPISŮ

Nejprve děkujeme všem našim čtenářům, kteří nám poslali upřímná blahopřání k novému roku 1987. Potěšila, povzbudila!

Opět nám napsala naše věrná čtenářka paní Libuše Krulišová z Litoměřic. I tentokráte byla spokojena s obsahem našeho časopisu, jen lituje, že se už dlouho neozval Zdeněk Smutný. Můžeme vás paní Krulišová ujistit, že se s jeho vzpomínáním opět brzy setkáte na stránkách Novobydžovského zpravodaje. Svůj upřímný vztah k Novému Bydžovu vložila do veršů, které přiložila k dopisu: Miluji velice rodnou svou zem, / na ní však nejvíce koutek ten, / kde oči mé poprvé spatřily světlo, / kde okolí srdce mé tvárnilo, hnětlo. /

Pan Karel Haleš z Hradce Králové nám poslal vyprávění, které příležitostně otiskneme a připojil i potěšující sdělení, že se s manželkou těší na každé nové číslo. Děkujeme i za přání úspěchů. Od první do poslední stránky čte náš zpravodaj paní Antonie Kňourková z Litoměřic, kde žije od roku 1945. V našem městě se provdala a tady se jí narodilo i pět dětí. Novobydžovský zpravodaj je jí prostředníkem k poznávání našeho města.

PhDr. Václav Moucha z Archeologického ústavu v Praze nás potěšil svým hodnocením našeho časopisu: „Jsem rád, že každé číslo právě ukončeného XIII. ročníku mohlo uspokojit i nejnáročnějšího čtenáře". Děkujeme za přání a palce nám držte dál!

Je příjemné pročítat dopisy, které oceňují naši práci. Dostáváme jich do naší redakce hodně, pouze jeden byl „anonymem". Pan Roura z Hradce Králové odesílá korespondenci z Nového Bydžova.

Děkujeme i za příspěvky, které posíláte k otištění. Ty nejzajímavější postupně zveřejňujeme. Pište nám dál a ať se vám Novobydžovský zpravodaj líbí i v roce 1987.

Zápisník VB

K další nehodě osobního vozidla došlo v obci Hlušice, kde podnapilý řidič v zatáčce nezvládl řízení a vrazil do stromu. Byla mu odebrána krev a zahájeno trestní stíhání pro trestný čin opilství.

Začátkem ledna 1987 na jedné ubytovně JZD se dva kamarádi posilněni alkoholem pohádali, potom jeden druhého fyzicky napadl. Kopáním mu způsobil zranění které si vyžádá pracovní neschopnost nejméně tři týdny.

V prosinci 1986 a lednu 1987 v obvodu Nový Bydžov došlo celkem k 40 dopravním nehodám. V některých případech s větší hmotnou škodou a následky na zdraví. Nejčastější příčinou bylo nepřizpůsobení rychlosti vozidla stavu a povaze silnice a přeceňování řidičských schopností.

nprap. Steklý

KLENOTY NAŠEHO MUZEA

VI. ČÁST - NEVĚSTINA TRUHLA

Bohatě zdobená nevěstina truhla upoutá pozorného návštěvníka expozice hned při vstupu do velkého sálu. Do muzejních sbírek byla darována v roce 1892 Marií Grohovou, rozenou Gregörovou, jejíž otec patřil mezi nejbohatší novobydžovské měšťany a po dlouhou dobu zastával úřad purkmistra.

Vzácnou památku v rodině pietně uchovávali po řadu generací, ale ani tu už nevěděli, kdy, kde a pro kterou bohatou nevěstu byla kdysi truhla zhotovena. Zatímco dobu vzniku lze na základě uměleckohistorického rozboru rámcově určit do první třetiny 17. století, bližší odpovědi na další otázky už asi nezjistíme.

Rozměrná truhla (šířka 190 cm, výška 92 cm a hloubka 88 cm) je v našich muzejních sbírkách unikátním exponátem zejména pro různorodost technik, které se tu při výzdobě spojily.

Podívejme se nejprve na povrch truhly. Na vlastní truhle zaujme malířská výzdoba, nejbohatší na čelní stěně. Pilíře se stuhami a plody při krajích a střední pilíř s mušlí, výklenkem a vypouklým kvádříkem jsou v horní části spojeny římsou. Iluzivní malba v hnědých tónech prosvětlených bělobou zde zastupuje mnohem dražší a náročnější plastickou řezbářskou výzdobu, jak ji známe zejména z bohatých truhel italských a německých. I zbývající plochy jsou převážně hnědé. V tmavších odstínech hnědé, žluti a lomené běloby jsou podány malby v obdélných rámech s vydutými postranními oblouky. Neznámý malíř zde zobrazil klečící světce v krajině, vlevo sv. Jeronýma se lvem, lebkou a knihou, vpravo sv. Maří Magdalény s křížkem, knihou a ovečkou. Energická a místy pastózní malba svědčí o dokonalém zvládnutí zvolené malířské techniky. Kovový štítek na otvoru pro klíč je novějším doplňkem.

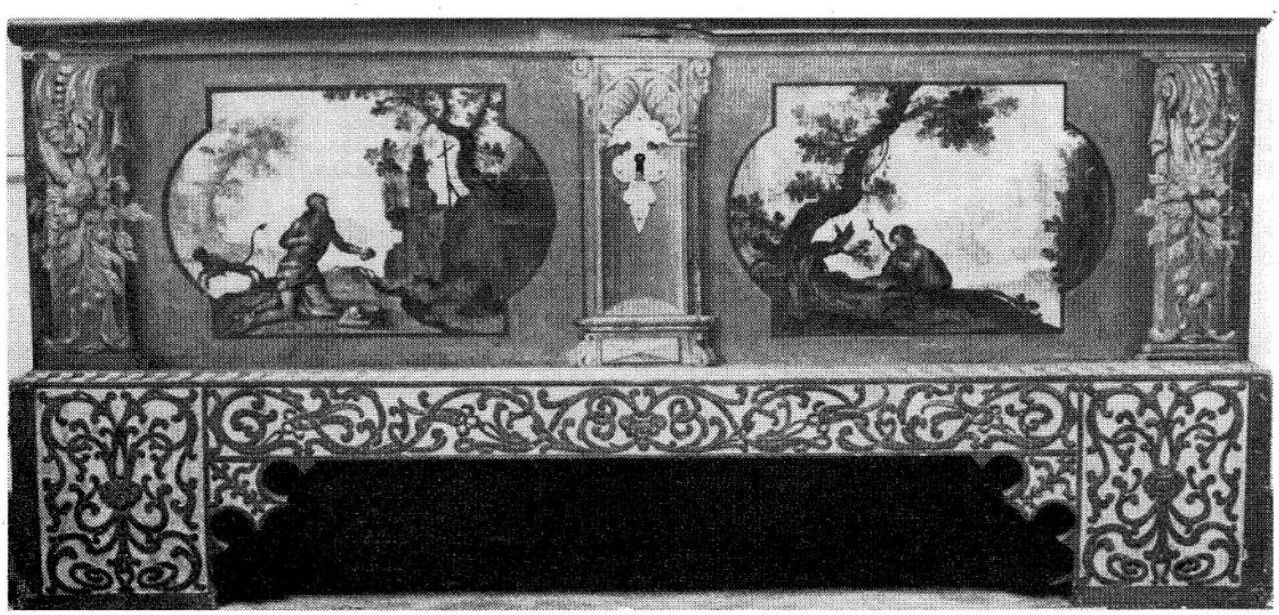
Stejný autor namaloval i menší žánrové výjevy v obdélných rámcích na bočních stěnách truhly — vlevo pocestného se psem v krajině s fantastickou architekturou, vpravo rybáře s udicí a konví u vody v jiné krajině. Obě malby částečně překrývá renesanční kování — prosekávané podloha se sklopným držadlem.

Plochá řezba je hlavní výzdobnou technikou samostatného podstavce truhly, jehož tvar vychází ještě z pozdně gotického slohu. Ornamenty stylizovaných propletených rostlin s květy představují charakteristický výzdobný prvek renesance. V jiné technice se s jejich obdobou ještě setkáme uvnitř truhly. Horní profilovaný okraj podstavce zdobí drobné šikmé pásky, vykládané dvěma druhy dřeva a sbíhající se ke středu. Řezané ornamenty jsou zvýrazněny barevným odlišením — hnědou na světle šedohnědé vyhloubené ploše.

Hnědé víko zdobí jen dvě obdélné světlejší plochy orámované tmavě hnědými linkami. Zadní stěna truhly i podstavce zůstala bez výzdoby. Na zadní stěnu truhly byly osazeny jen dva kovové závěsy víka.

Další bohatou výzdobu nevěstiny truhly odhalí až odklopené víko. Velký vnitřní prostor je vlevo, vpravo i vzadu doplněn o složitou soustavu vestavěných skříněk a přihrádek, jež tvoří tzv. přítruhlí. Vlevo v dolní části je vestavěna skříňka se střední pohyblivou stěnou, zasouvající se za pevnou postranní stěnu. Vnější postranní stěny skříňky jsou zdobeny renesančním rostlinným ornamentem vykládaným dvoubarevným dřevem Uprostřed na pohyblivé stěně byla na ploše v intarzovaném rámečku zvolena technika rytí a plošného připalování. Zde je znázorněna dosti neuměle pojatá postava sedící nevěsty s věnečkem v pravé ruce. Vestavěná skříňka vpravo je zdobena stejnými technikami — shodným rostlinným ornamentem po obou stranách a na střední pohyblivé stěně symboly manželství. Zvlášť tato část zaujme bezprostředností a osobitostí zvolených znaků. Na srdci s rukama

Výzdoba čelní stěny nevěstiny truhly

spojenýma visacím zámkem proti sobě stojí dva ptáčci. Manželský vztah zde naznačují i dvě vzájemně se křížící ratolesti. Stěží bychom na jiné soudobé památce našli tak působivé zobrazení věrnosti a lásky.

Vnitřní výzdobu dovršuje labyrint skrytých přihrádek v horní části přítruhlí — při zadní stěně šest, vpravo nad skříňkou dvě a vlevo nad skříňkou dvě klamné. Přihrádky jsou uzavřeny obdélnými profilovanými okénky, v nichž jsou zasouvatelné šikmé dřevěné mřížky, podlepné červeně a černě tónovaným papírem. Zbývající část přítruhlí tvoří vlevo prostor nad vestavěnou skříňkou, přikrytý prostým dřevěným víkem, a při zadní stěně a vpravo nezakryté obdélné žlábky nad přihrádkami.

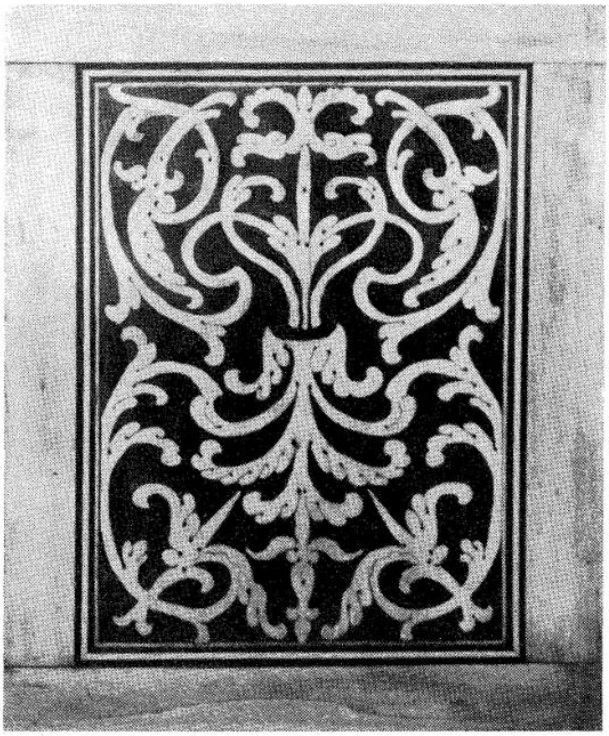
Truhla byla uzavírána renesančním zámkem, osazeným na vnitřní přední stěně truhly, na tři obdélné závlačky kovového závěsu, připevněného k vnitřní stěně víka. Zde jsou po stranách osazeny i dva závěsy s renesančním prosekávaným ornamentem, spojující víko se zadní stěnou truhly.

Nevěstina truhla z novobydžovského muzea byla poprvé mimo město vystavena v roce 1895 na národopisné výstavě v Praze. Zde patřila mezi nejzajímavější exponáty v oddělení nábytku. Rozsáhlá publikace o výstavě také přinesla její reprodukci a stručnou charakteristiku (Národopisná výstava československá v Praze 1895, Praha 1895, s. 330, 332 a 333).

Od té doby však truhla zůstala zcela zapomenuta a její výjimečné místo mezi památkami domácího renesančního nábytkového umění nebylo dosud doceněno.

Truhla, žel, před lety značně utrpěla neodborným zásahem při násilném otevírání po ztrátě klíče. Tehdy byly poškozeny postranní profilované lišty víka, okraj čelní stěny, zámek, závěsy a mřížky přihrádek. Původní vzhled truhly byl kdysi částečně porušen i přemalbami (zejména na podstavci). Přesto však i nynější stav umožňuje, aby odborné restaurování památce vrátilo její plnou a jedinečnou uměleckohistorickou hodnotu. Pak bude moci návštěvník obdivovat i bohatou vnitřní výzdobu, dosud skrytou pod víkem truhly.

Z vnitřní výzdoby nevěstiny truhly — vlevo symboly manželské věrnosti, vpravo renesanční rostlinný ornament

Text a foto Jaroslav Prokop

Další článek seriálu „Klenoty našeho muzea" bude věnován starému studentskému praporu.

POZVÁNKA DO MUZEA V ROCE 1987

I v tomto roce čeká návštěvníky muzea bohatá základní expozice **Od minulosti k současnosti města a okolí,** doplněná o dílčí expozici **Petr Brandl a východní Čechy** se dvěma obrazy tohoto slavného malíře. Stálou expozici mimo jiné obohatí další archeologické předměty, vzácné barokní jesle, ukázky šperků a nové barevné diapozitivy.

V prostorech haly nadále zůstává zajímavá výstava **Sochařské dílo a obrazy lidového umělce Václava Kudery - Křapíka.**

Pro návštěvníky jsou dále připraveny dvě dílčí výstavy — od května **Kulturní život v našem městě** a od počátku srpna **Město na pohlednicích.**

Expozice muzea je pro předem ohlášené hromadné návštěvy otevřena po celý rok a pro jednotlivé i hromadné návštěvy potom pravidelně od 1. května do konce října každou neděli a svátek, vždy od 9 do 12 a od 13 do 17 hod.

BREZNO

DRUŽEBNÍ MĚSTO

ZUČ ZK ROH MOSTÁREŇ

Soubory zájmové umělecké činnosti z družebního Brezna se představí obyvatelům našeho města a širokého okolí. Bude to ve dnech 23. března až 29. března v rámci DNŮ SLOVENSKÉ KULTURY V NOVÉM BYDŽOVĚ. Na pódiích kulturního střediska se vystřídá téměř 200 účinkujících, členů souborů ZUČ ZK ROH MOSTÁREŇ Brezno. Mezi soubory, které do Nového Bydžova přijedou bude i DIVADELNÍ SOUBOR Jána Chalupky, nositel vyznamenání Za vynikající práci.

V roce 1978 oslavil soubor 55. výročí založení. Jeho novodobá historie začala roku 1923 uvedením hry Křižník Potěmkin. Až do roku 1946 pracoval soubor pod různými zřizovateli. Repertoár měl různý, ale vždy se snažil o zachování klasického odkazu.

Systematickou prací se vypracoval mezi nejlepší divadelní soubory u nás. Reprezentoval naše amatérské divadlo i za hranicemi. V současnosti má soubor 45 členů.

V roce 1985 nastudoval soubor úpravu jednoaktovek J. G. Tajovského Matka a Hřích, kterou uvádí pod společným názvem HRIECH. S touto inscenací získal 1. místo na krajské přehlídce divadelních souborů v Púchově, Hlavní cenu na Polárikové Rakové 1985, Hlavní cenu na Celoslovenské přehlídce divadelních souborů ve Spišské Nové Vsi a Hlavní cenu na 56. ročníku Jiráskova Hronova roku 1986.

Dechový orchestr Mostárenka

Byl založen roku 1952. Od samých začátků měl dobrého poradce, hudebního skladatele Karla Pádivého. A tak už v roce 1957 byl orchestr na soutěži strojařských dechovek a odtud postoupil do ústředního kola. Ve své kategorii získal druhé místo. Dechovka postupně rozšiřovala repertoár a účinkovala i na Tatranském hudebním létě, na celoslovenských přehlídkách v Trenčíně, na Kmochově Kolíně. Přišly prvé zájezdy do zahraničí — Štětí, Békéscsaba, Wittenberg, Varšava, Paříž, Vídeň.

Orchestr rozdává radost a přináší pohodu na mnoha místech naší vlasti. V březnu jej uvítáme i v Novém Bydžově.

HISTORIK A. JILEMNICKÝ

V historii měl Nový Bydžov souvislost se sousedními Hořicemi, kromě mnohého jiného, třebas prostřednictvím tamního znamenitého kronikáře a lidového kreslíře Františka Šrámka (1831—1908), který po smrti své ženy žil od roku 1897 u svých dcer v Novém Bydžově. Nebo skladatele a hudebního pedagoga Jana Maláta, narozeného ve Starém Bydžově (1843—1915), který, jak tvrdil, našel v Hořicích druhý domov. Oženil se tam s dcerou říd. učitele Petra. A bylo by možno jmenovat o našich městech další.

Jistě po zásluze, a snad i právem patří se připomenout zájemcům o místopisnou literaturu, jejichž zaměření přesahuje jen o kousek severní okraj Novobydžovska, bohužel, smutnou zprávu o úmrtí významného regionálního historika dne 29. listopadu 1986.

Alois Jilemnický byl publicista a erudovaný znalec minulosti, který daleko překročil hranice Hořicka a přilehlého Podkrkonoší. V této činnosti byl neúnavný. Příkladem nepřeberných znalostí dokázal podnítit k další práci i druhé. Z množství titulů jmenujme alespoň Kraj slavný kamenem (1961), Sto bašnických kampaní (1971), Tradice z kamene (1973), Podhorští tkalci (1976), Raisovi ilustrátoři (1979), Domov v kopcích I-II (1977—1980), Kámen jako chleba (1980), Na hradecké silnici (1981) a Kámen jako událost (1984).

Poslední dny dožil v blízkosti své dcery a syna v Praze. Ale po těžké době se vrátil do svého města, neboť takoví lidé mají své příslovečné místo tam, odkud vzešli a kde se rozvíjela jejich tvůrčí činnost. Tam je také navždy uchováno jejich dílo.

Milan Exner

Pouze se šedinami vlasů přichází jasná moudrost, veliká schopnost k nezištnému nazírání, která všechny starce mění ve filozofy a často dokonce v mudrce

Jaromír John: Nový Démokritos

Základní organizace Českého svazu ochránců přírody oslaví třetí rok činnosti. Byla založena 27. března 1984. Za toto krátké období mají bydžovští ochránci za sebou pěkný kus práce. Celkem 1263 brigádnické hodiny na čištění aleje v Metličanech, úpravách a čištění remízku, na vysazování a ošetřování stromků, zhotovování hnízdních budek a řadě dalších úpravách zeleně našeho města. Konečně jestli pozorně čtete vývěsní skříňky na náměstí, nemohla ujít vašemu zájmu právě skříňka ochránců přírody - stále aktuální, upravená, plná zajímavých informací.

OCHRÁNCI PŘÍRODY

Zajímavé jsou i výsledky práce členů organizace. Tak například po „zmapování" všech černých skládek, které okrasu městu zaručeně nedělají, se ukázalo, že po uzavření skládky nemají obyvatelé odpad kam odvážet. Věříme, že se najde brzké řešení na hlavní skládce odpadků a černé skládky budou patřit minulosti.

Naši ochránci přírody se scházejí i na poutavých besedách a přednáškách. O léčivých rostlinách si vyprávěli s P. Váňou, s horolezcem Cholastou se vypravili do Himalájí a inženýr Vambera je provázel po Japonsku.

Ochrana přírody a péče o životní prostředí je hlavní náplní jejich práce i v roce 1987. Letošní plán práce je opět bohatý a konkrétní. A tak přičiněním ochránců přírody přibudou v našem městě další zelené pásy, vyrostou nové stromky, životní prostředí Nového Bydžova bude příjemnější.

PLESOVÉ NOVINY

vyšly 31. ledna 1987 na V. plese kulturního střediska. Mimo informací o plesovém reji byly naplněné úsměvným povídáním, které zpříjemňovalo náladu všem účastníkům plesu. A ti byli spokojeni. Velká galerie kreslířů Dikobrazu lákala k prohlídce, stejně tak videokavárna s diskožokejem Jardou Řezníčkem. Na velkém sále vyhrával orchestr kulturního střediska a přestávky vyplňovaly diskotékové vstupy redaktora Československého rozhlasu Milana Jelínka. Pro všechny byly připraveny tikety Sportky melodií. Šest šťastných čísel, šest melodií a odměny pro výherce. Jednou z nich byla vstupenka na koncert Petra Kotvalda se skupinou Trik 10. dubna ve velkém sále kulturního střediska. K dobré náladě plesových hostů přispěly i filmové grotesky na plátně velkého sálu. Děkujeme za návštěvu a za rok určitě na shledanou. Na VI. plese Městského kulturního střediska v Novém Bydžově.

PhMr. MIRKO PETROVIČ

1920 - 1987

Už si přesně nepamatuji, kdy jsme si s Mirkem začali tykat. Potkávali jsme se téměř každý den, pořádali společně zájezdy, Mirek byl pravidelným návštěvníkem našich kulturních pořadů, společně s manželkou přicházel na každé divadelní představení. Patřil k dobrým a upřímným přátelům, kteří mně pomáhají radou i dobrým skutkem.

S kolika nápady jsi za mnou chodil, co všechno jsme probírali, abychom mohli uskutečnit výlety a zájezdy pro obyvatele Nového Bydžova.

Ze Tvých zkušeností jsem mohl čerpat pro práci v novobydžovské kultuře. Vždyť jsi dobře znal tuto nelehkou službu z let, kdy jsi pracoval jako „osvětář" města. Věděl jsi o jeho těžkostech a o náladách jeho obyvatel, ale znal jsi i jejich tužby, přání. Patřil jsi k Novému Bydžovu, nejen prací — vždyť jsi od roku 1946 pracoval v místní lékárně — ale i svou charakteristickou osobností. Usměvavý, vtipný a moudrý, vždy ochotný věnovat své volno pro dobrou věc.

Do letošního jara spolu nevykročíme. Se zprávou o Tvé náhlé smrti se stále nemohu vyrovnat. Za Tvé dobře míněné rady, upřímná slova, ale i obětavou a velikou práci pro osvětu města Ti, Mirku, moc děkuji.

PhDr. Jiří Malina

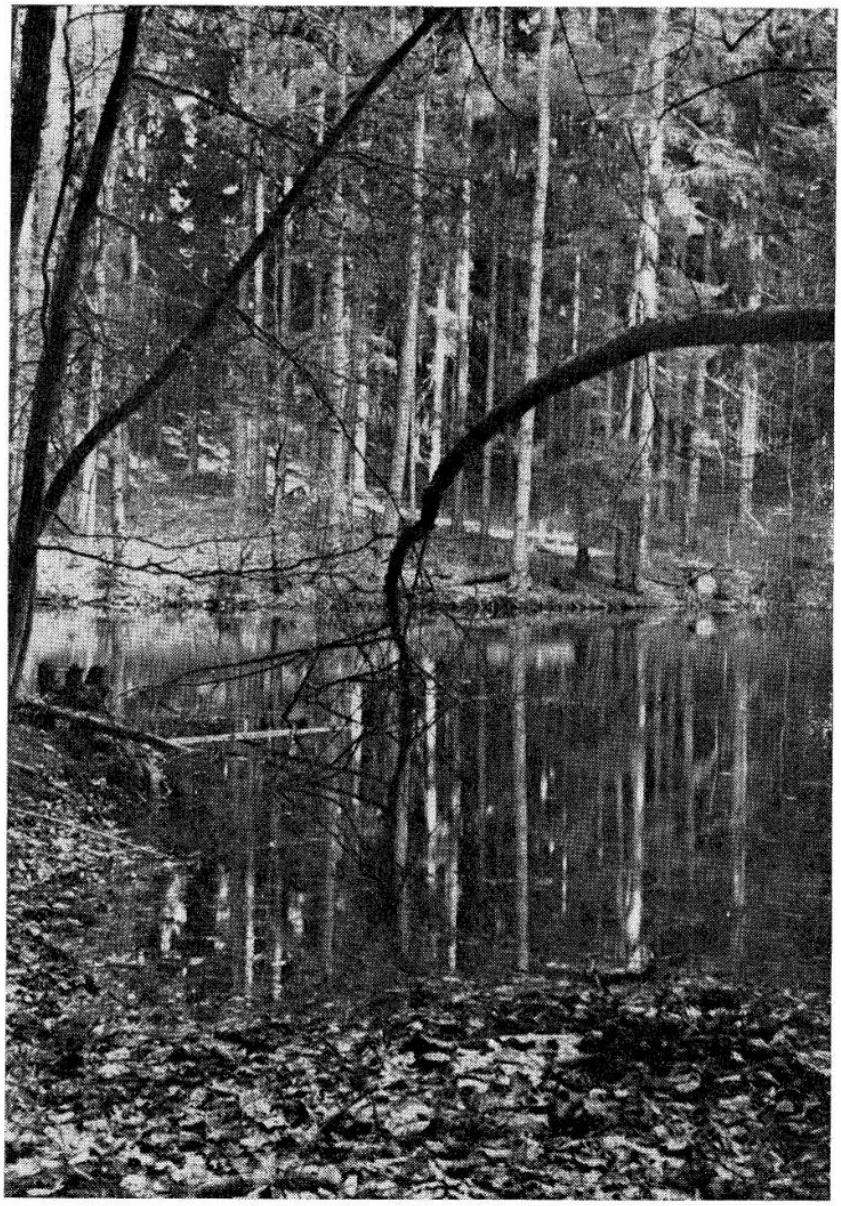

Foto N. Chaloupková

V POCHODNI

přesněji: v sobotních zábavných magazínech tohoto deníku východočeského kraje - obhospodařuje rubriku **HOUBAŘI** bydžovský autor pan **Lad. Drahokoupil.** Čtenáři deníku je tento zajímavý obor velmi oblíben, neboť jim přináší snímky s výstižným popisem jednotlivých exemplářů vyšších hub a to právě v údobích jejich výskytu - růstu. Vše umožňuje event. nález snáze určit a buď zařadit do našeho rozšířeného sortimentu sbíraných hub, nebo naopak ponecháváme jej na místě neporušené, aby byly houby nadále ozdobou našich lesů a zachován jejich ekologický význam.

Vlastní obrázky - fotografie jsou zase výsledkem fotografického kumštu a nadšení jeho bratra **Zdeňka Drahokoupila,** zaměstnance zdejšího OSP

I když reprodukční technika pro noviny nový tisk značně ubírá na podstatných vizuálních kvalitách fotografie i přesto můžeme se shodnout, že motivové záběry a kvalitu snímků lze ohodnotit světovou špičkou. — S příspěvky bratří Drahokoupilových a to nejenom o houbách, ale i o motýlech broucích, pavoucích, ptactvu, rostlinách, keřích, stromech, plazech, hmyzu, minerálech aj. můžeme se setkati v celé řadě našich dalších periodik a odborné literatuře a to nejenom naší, ale v poslední době i ve vydáních pro cizinu.

A tak, milí čtenáři, až opět uvidíte v Pochodni, či jinde některou z krásných fotografií přírodnin a pod nimi takový skromný pseudonym - (dr) -, abyste věděli, že autory jsou naši občané, Bydžováci: **Ladislav a Zdeněk Drahokoupilovi.** Zajímáte-li se snad o jejich práci blížeji, pak bylo o nich psáno v 2. čísle Zpravodaje 1985 v příspěvku: „Bydžovské úsměvy - Mozaika bydžovské slávy".

Franta Řezníček

Jediný ráj je u nohou matek.

Který učitel si není jasně vědom toho, že má vychovávat sebe, ten nemá ponětí o vychování.

Jaromír John

VÁCLAV KUDERA - KŘAPÍK
1895 - 1987

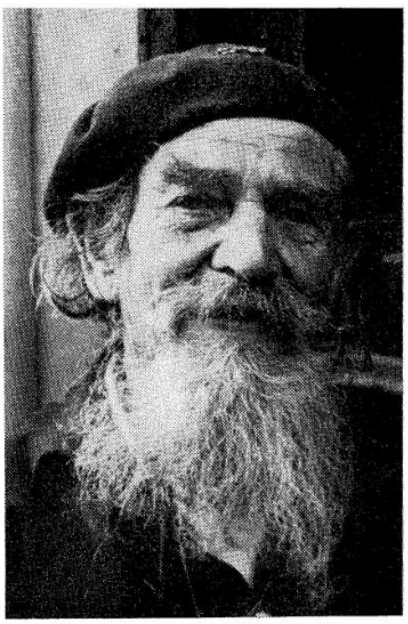
Dne 14. ledna 1987 jsme se naposledy rozloučili s lidovým umělcem Václavem Kuderou - Křapíkem, naším rodákem a spoluobčanem, s člověkem, jehož usměvavá tvář doprovázená rukou zdviženou na pozdrav zůstane trvale vepsána ve vzpomínkách mnoha Bydžováků.

V Novém Bydžově prožil většinu svého života, zde vytvořil bohaté a jedinečné dílo, rodnému městu nejednou prokázal lásku i svým příkladným občanským postojem.

Krejčímu Kuderovi už od mládí učarovala hudba, hlavně hra na housle. Jí také vyučoval, hudbě zasvětil i mnohé koncertní večery pro své přátele. Začal malovat, psal básně a pro syny vyřezal loutkové divadlo.

Ale hlavní část díla vytvořil Václav Kudera až od svých pětašedesáti let. Po nálezu torza sošky na smetišti se náhle rozhodl — pod údery kladiva a dláta do kusu pískovce vznikla první socha. Od této chvíle se práce s kamenem stala pro Václava Kuderu novým životodárným živlem. Na zahrádku svážel pískovec z demolic, ze smetišť, mezníky, patníky a zrušené náhrobky. Desítky plastik začaly zaplňovat zahrádku a interiér malého domku. Za necelých dalších třináct let, po něž mohl s kamenem pracovat, vytvořil přes dvě stě soch. Vznikl zvláštní svět, který zaujme neopakovatelným kouzlem původnosti, bezprostřednosti a prostoty.

Dostavily se první úspěchy na výstavách, Václav Kudera se objevil

i na obrazovkách televizorů, ve filmových záběrech a mluvil v rozhlasových pořadech. První samostatnou výstavu umělci uspořádala v roce 1966 Krajská galérie v Hradci Králové. Od té doby autor vystavoval na řadě dalších míst — v Rychnově nad Kněžnou, Havlíčkově Brodě, Hořicích, Ústí nad Labem, Litoměřicích, Šumperku aj. — a samozřejmě také několikrát v rodném městě. První větší výstavu v Novém Bydžově uspořádalo Václavu Kuderovi Městské kulturní středisko v roce 1970 k 75. narozeninám.

Velký triumf slavilo Kuderovo dílo na další samostatné výstavě v Hradci Králové v roce 1981, na výstavě ve Valbřichu v Polské lidové republice v roce 1985 — a zejména na velké jubilejní výstavě k devadesátým narozeninám umělce v našem městě v září 1985.

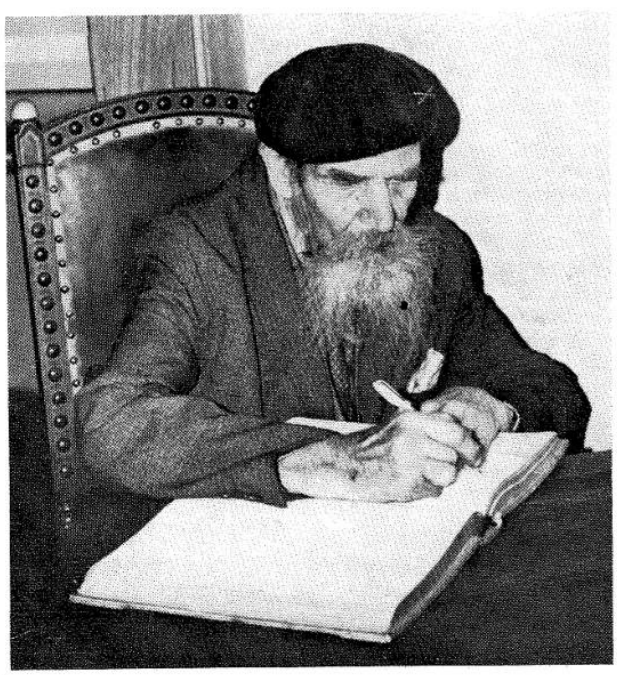
Díky pochopení a svolení autora byl základní soubor z této výstavy přenesen do našeho muzea a zde se těší velké pozornosti nejen Bydžováků, ale i stovek návštěvníků z různých koutů republiky i ze zahraničí.

Jedné říjnové neděle v roce 1985 se pan Kudera přišel ještě podívat na svoji výstavu do muzea. Myslím, že prožíval jeden z nejšťastnějších chvil. Vše důkladně prohlížel a zapsal se do návštěvní knihy muzea.

Jiskrnýma očima mne pan Kudera ještě vítal o jednadevadesátých narozeninách. Ale pak už se začal přibližovat neúprosný konec . . .

Nestor umění prostého srdce odešel. Jeho velké dílo však zůstává jako krásné poselství lidového tvůrce nám i příštím generacím.

Jaroslav Prokop

VÝSLEDKY SOUTĚŽE ZA MĚSTO KRÁSNĚJŠÍ

Ve velké zasedací síni MěNV se v lednu uskutečnilo slavnostní vyhodnocení II. ročníku soutěže Za město krásnější. Komise VLHZ a odbor výstavby MěNV pečlivě sledoval účastníky soutěže v jednotlivých kategoriích, uděloval body, hodnotil výsledky.

Ti, kteří se do soutěže přihlásili, mohli si vybrat z osmi soutěžních kategorií. Obsazeno bylo šest kategorií. Bez zájmu zůstala kategorie druhá — zahrádky v zahrádkářských osadách, ale také čtvrtá — květinová výzdoba oken a balkónů v obytném domě na sídlišti.

Hodnocení prováděli členové Českého svazu zahrádkářů, členové základní organizace Českého svazu ochránců přírody a pracovníci zahradnictví Technických služeb. A tady jsou výsledky:

V kategorii předzahrádky u rodinných domků zvítězila rodina Novotných z Třebízského ulice č. 949, na druhém místě Josef Zámečník ze Skochovic a třetí místo obsadil Jaroslav Folbergr z Ezopovy ulice čp. 1801. V květinové výzdobě oken a balkónů v rodinných domcích vyhrála opět rodina Novotných, druhá byla Olga Krupská a třetí Anna Nováková, obě z Korneliovy ulice.

V kategorii zelených pásů a uliční zeleně zvítězil OV č. 14, další pořadí OV č. 1 a OV 9. Prostředí kolem škol a školských zařízení bylo nejhezčí u mateřské školy Sklář, kolem bydžovského gymnázia a SOU. V kategorii podniků, závodů a ostatních zařízení vyhrál OÚNZ - nemocnice v Novém Bydžově, na druhém místě skončila BSP Vč cukrovarů - mechanizační závod a třetí místo obsadil závod Kovoplast.

V péči o naše sady a parky byla nejlepší ZO ČSOP před ZŠ v Klicperově ulici a SEŠ v Novém Bydžově.

Všichni nejlepší obdrželi věcné ceny a na besedě s funkcionáři MěNV se podělili o své poznatky ze soutěže.

Soutěž pokračuje III. ročníkem. Až do 20. března můžete podat přihlášky u předsedů občanských výborů nebo přímo na odboru výstavby MěNV. Přihlaste se i vy, čtenáři našeho zpravodaje. Ať je Nový Bydžov čistým a na zeleň bohatým městem!

STAROČESKÉ OBYČEJE

1. ČÁST

Jaroslav Chlum

Jedním z mnoha bohatých kulturních odkazů našich předků jsou lidové zvyky, které vykrystalizovaly během staletí. Lid je vytvářel a zachoval pro svoje potřeby v návaznosti s postupným ovládáním přírody a jejího tajemství. Obyčeje v různých obměnách jsou odrazem světonázorového myšlení, hospodářských vztahů, sociální péče, klimatických podmínek a jiných skutečností. Bez jakékoli příkrasy a nostalgie, jak jsme zvyklí, odhalují vznik a kořeny těchto tradic. Dnešní generace, která žije v přetechnizovaném světě plném blahobytu, má jen skrovné znalosti z hodin dějepisu o těžkém životě a podmínkách našich předků. Každodenně museli svádět nerovný zápas s přírodou o svůj chléb. K hlubšímu pochopení z rozličných dobových zpráv a pramenů předkládám stručnou ukázku obyčejů, mýtů a pranostik, jak byly postupně zaznamenány do konce minulého století. Mohl bych uvést mnohem širší výčet, ale domnívám se, že v současné době by již neplnil svůj účel. Nejen z hlediska archaičnosti. Po kratším rozboru četné pranostiky mají základ v psychologicky oddůvodněných vazbách. V následující ukázce respektuji lidový jazyk a ponechávám převážnou část v původním nezměněném stavu, abych tak lépe přiblížil jazykotvornost charakteristickou pro onu dobu. Ve svém dvoudílném seriálu se zaměřuji na dobu vánoční a velikonoční.

Doba vánoční

Štědrý den - ráno

Časně ráno v radostný a slavný den tento hospodář pozoruje všecko, co mu má oznámiti nejbližší budoucnost. Především hledí každý, aby se na Štědrý den nehněval. Věřiť se, že takovým bude po celý rok, jakým se jeví na Štědrý den.

Celá rodina před snídaní požívala chléb s medem, aby nestonali. Jiná verze praví, aby je nebolelo po celý rok v krku.

Na Štědrý den se všichni postí. Dětem se slibuje, že uvidí večer zlatá prasátka. Společný oběd nebývá, za to bývá hojná večeře. Každý má býti obzvlášť opatrný, aby něco nerozbil. Jinak prý zemře do roka.

Někdy dává hospodyně do vánočky peníz, kdo ho najde, bude prý šťasten po celý rok.

Nepovede-li se vánočka, zemře prý hospodyně nebo některý člen rodiny do roka.

Nezapomínalo se ani na drůbež. Při té příležitosti dostával kohout, houser. kačer a krocan po stroužku česneku, aby byli bujni a cizí drůbeže na dvoře netrpěli. Pes, věrný strážce domu dostával topinky a stroužek česneku, aby byl bdělý a nikoho se nebál.

Prodá-li někdo něco na Štědrý den, odejde prý od něho požehnání. Na Štědrý den chodil slouha po vsi, vešel do každého stavení, práskal bičem a zpíval píseň:

Zelená se louka, na ty louce chvojka,
pásli jsou tam pastýřové, jedli kaši
z hrnka.
Přiletěl k nim anděl, něco jim pověděl,
že se Kristus Pán narodil, aby každý
věděl.
Vem, ty Kubo, troubo, zatrub Pánu
Bohu:
Aleluja, alelujal Zatrub Pánu Bohu!
(Nový Bydžov)

Hospodář si pilně všímá, kdo vejde první do stavení. Vkročí-li do světnice první muž nebo chlapec, soudí, že přibude toho roku v rodině syn, vejde-li první žena nebo dívka, přibude v rodině dcera. (Lískovice)

Jde-li ženská na Štědrý den z domu a potká nejprve mužského, nedočká se prý budoucích vánoc.

Skroječek vánočky se schová, aby

Pokračování na str. 14

Z VÝSTAVNÍHO SÁLU MěKS

PETR HEBER - dřevěné plastiky
PETR KŘIVÁNEK - obrazy

Představujeme vám výtvarníka amatéra, který v dubnu 1987 bude vystavovat v našem kulturním středisku.

Petr HEBER - narodil se v Praze 24. 5. 1942. Žije v Jičíně, kde pracuje jako výtvarník Okresního kulturního střediska.

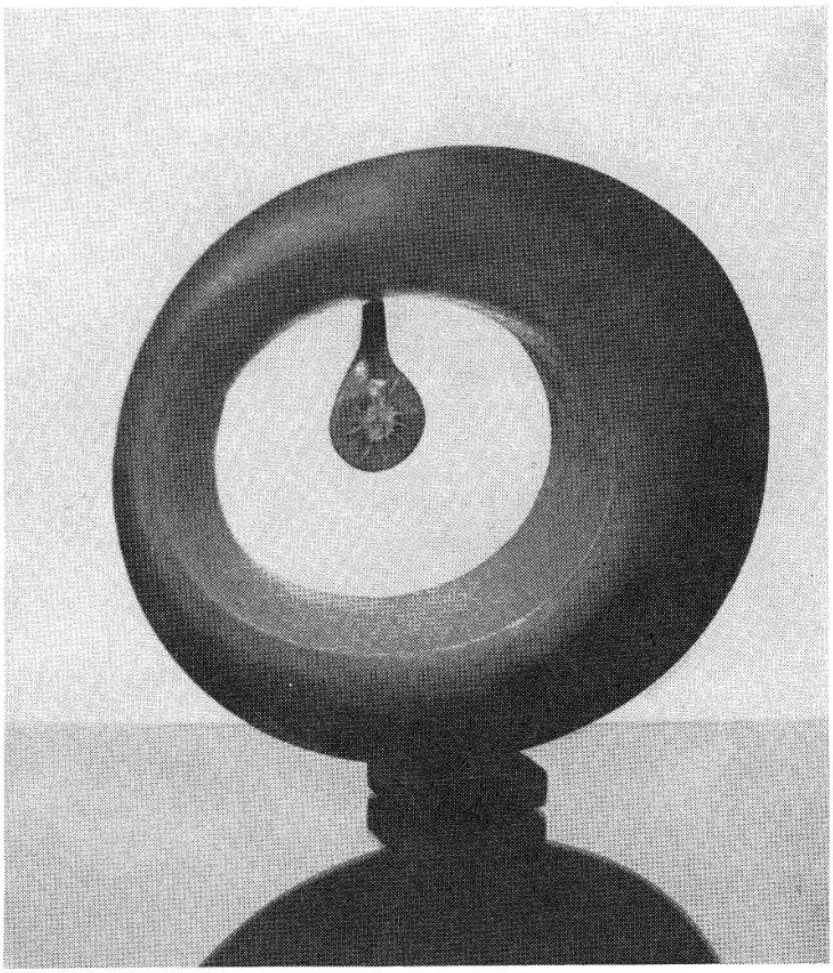
Studijní cesty — NDR, Polsko, Maďarsko, Jugoslávie, SSSR.

Výstavy
1964 — Jičín
1966 — Brno
1983 — Jičín
1984 — Železnice, Lomnice nad Pop.
1985 — Jičín
1986 — Staré Hrady, Sobčice
1987 — Nový Bydžov

Jeho práce jsou zastoupeny v Síni tradic ve Žlunicích, v Meně a Moskvě v SSSR, na Vietnamském velvyslanectví v Praze a v soukromých sbírkách u nás i v zahraničí.

Petr Heber je znám jako muzejní konzervátor a znalec uměleckých památek ze dřeva. V Novém Bydžově se představí kolekcí uměleckých prací — dřevěných plastik. Síla Heberova výrazu tkví v umění vyjádření tvaru v souladu s vnitřní inspirací. Tato síla představuje usilovnou práci a odvahu být sám sebou. A to Petr Heber umí. Jeho plastiky mají ohebnou vyklenutou linii, vypovídají o vztahu tvůrce k materiálu, ke dřevu, ale hovoří o Heberově vztahu k okolí, lidem a životu vůbec.

Jistě vás práce Petra Hebera zaujmou, ale i potěší. Najděte si chvilku i přijďte do našeho výstavního sálu. Zajímavou expozici prací Petra Hebera doplní výborné práce výtvarníka amatéra Petra Křivánka, který nedávno vystavoval v družebním městě Brezně.

STAROČESKÉ OBYČEJE

Pokračování na str. 13

byl v domácnosti vždycky dostatek. Hučí-li na Štědrý den ráno měděnec (nebo také medenec, nádoba na teplou užitkovou vodu, zabudovaný v kuchyňských kamnech — pozn. autora), bude prý v domě stále štěstí, nehučí-li, stane se v tom roce neštěstí. (Měník)

Zadrží-li kdo na Štědrý den věc nalezenou, bude po celý rok nešťasten. (Mlékosrby)

Obecní slouha vzal hrst hrachu a házel jím po světnici, při čemž říkal, když poprvé hodil: Na pěkná hnědá hříbátka, podruhé: Na pěkná červená telátka a po třetí: Na pěkná bílá jehňátka. (Sloupno)

Kdo chce míti peníze po celý rok, ať se v nich omyje na Štědrý den, na Nový rok a Květnou neděli. (Smidary)

Když je těsto vyváleno, vyjde hospodyně do zahrady o dotýká se prsty od těsta stromů, aby měly hojně ovoce. (Volanice)

Před večeří

K večeru se strojilo na stůl. Prostírá se bílý obrus a zamete se pod stolem. Pak se roznášejí talíře. Na koho se nedostane, ten zemře na budoucí Štědrý den právě v tu hodinu. (Nový Bydžov)

Hospodyně s dcerami přichystají všechno na mísy, aby nemusily při večeři od stolu vstávati. Kdo na Štědrý den časně večeří, tam bude prý brzy pohřeb. (Lískovice)

Místy sedává hospodář na obilí, aby se mu příští rok dobře urodilo. (Prasek)

Děvčata si kladou pod talíř věneček z listopadové větvičky. Po večeři zavěšují jej na obraz některého svatého, aby byl jejich ochráncem v budoucím roce. (Smidary)

Hospodyně nasype před talíř každému ze stolujících trochu soli, komu během večeře sůl zvlhne, ten do roka zemře. (Starý Bydžov)

Během večeře a po večeři

Uplynul den a na obloze se ukázala první hvězdička, již zvláště děti toužebně očekávaly, vědíť, že se dříve nebude večeřeti. Hospodyně s dcerami připravily štědrovečerní večeři, která pozůstávala zpravidla z houbové, rybí nebo hrachové polévky, pak následovaly buchtičky s makovou náplní, máčené v řepném sirupu (medu) a obálené strouhaným perníkem. Pečení buchtiček jako torzo lidových zvyků se udrželo zejména u generace dříve narozených doposavad. Dále pak hospodyně přinášely na stůl jáhly, krupičnou kaši posypanou cukrem, hrách, vařené hrušky, křížaly (krájená sušená jablka), švestky, někde, zejména od poloviny minulého století zavládla i černá zrnková káva. Nejhlavnějším jídlem byl hubanec (pečená krupičná kaše s houbami), jinde to byl zase mazanec (pečená krupičná kaše s vejci).

Osobní kronika

NAROZENÍ

16. 9. **Lukáš Pánek,**
N. Bydžov, Sukova 368
21. 9. **Markéta Navrátilová,**
N. Bydžov - Skochovice 18
25. 9. **Jan Louda,**
N. Bydžov, J. Žižky 575
25. 9. **Aleš Krejčí,**
N. Bydžov, V Aleji 483
25. 9. **Jaroslav Kellner,**
N. Bydžov,
M. Bydžovského 1161
27. 9. **Pavlína Zychová,**
N. Bydžov - Zábědov 101
3. 10. **Michal Fišer,**
N. Bydžov - Skochovice 96
3. 10. **Jaroslav Vaníček,**
N. Bydžov, U památníku 1143
7. 10. **Markéta Purmová,**
Radka Purmová,
N. Bydžov, Lidická 785
7. 10. **Kristýna Novotná,**
N. Bydžov - Chudonice 116
10. 10. **Eva Wolfová,**
N. Bydžov, Na Švarcavě 1260
15. 10. **Petra Modřická,**
N. Bydžov, Havlíčkova 118
17. 10. **Tomáš Jaroš,**
28. října 1675
19. 10. **Jiří Rejthárek,**
N. Bydžov - Chudonice 68
27. 10. **Jana Šenková,**
N. Bydžov - Metličany 1057
4. 11. **Lenka Riedlová,**
N. Bydžov - Starý Bydžov 95
4. 11. **Jakub Tomášek,**
N. Bydžov, Smetanova 1249
5. 11. **Vilém Černý,**
N. Bydžov, Husova 1230
7. 11. **David Němeček,**
Nový Bydžov, Osecká 729
9. 11. **Jiří Solfronk,**
N. Bydžov, Fučíkova 893
12. 11. **Ivo Pánek,**
N. Bydžov, Havlíčkova 128
16. 11. **Andrea Mauerová,**
N. Bydžov, Fučíkova 890
24. 11. **Jitka Zejdová,**
N. Bydžov, Revoluční 293
25. 11. **Kateřina Novotná,**
N. Bydžov, Dr. J. Baraka 1580
29. 11. **Michal Bien,**
N. Bydžov - Chudonice 65
3. 12. **Radka Podnecká,**
N. Bydžov - Skochovice 131
10. 12. **Veronika Dostálová,**
N. Bydžov, Merendní 1902
10. 12. **Patrik Kloz,**
N. Bydžov - Sloupno 168
11. 12. **Markéta Hlaváčková,**
N. Bydžov - Skochovice 23
12. 12. **Lenka Stejskalová,**
N. Bydžov, Jungmannova 1575
13. 12. **Iveta Ortová,**
N. Bydžov - Starý Bydžov 170
14. 12. **Josef Valenta,**
N. Bydžov, Mír. nám. 1125
16. 12. **Jan Vokál,**
N. Bydžov, Na Otmarce 343
17. 12. **Dita Hladíková,**
N. Bydžov, Tyršova 165
18. 12. **Kateřina Vostruhová,**
N. Bydžov - Sloupno 212
19. 12. **Hana Šandová,**
N. Bydžov - Starý Bydžov 101
19. 12. **Jan Vaverka,**
N. Bydžov - Lužec n. C. 213
24. 12. **Lucie Šubrová,**
N. Bydžov, Dukelská 603
26. 12. **Tereza Pokorná,**
N. Bydžov - Zábědov 101

ÚMRTÍ

1. 9. **Marie Dvořáková** 76 let
N. Bydžov, Revoluční 266
23. 9. **Marie Tocháčková** 76 let
N. Bydžov, Čelakovského 610
9. 10. **Anežka Suchánková** 62 let
N. Bydžov - N. Skřeněř 22
9. 10. **ing. Jan Vojta** 84 let
N. Bydžov, Smetanova 1320
11. 10. **Karel Herman** 64 let
N. Bydžov - Chudonice 197
13. 10. **Jarmila Touchmanová** 76 let
N. Bydžov, Smetanova 1213
18. 10. **Bohumil Matyáš** 62 let
N. Bydžov - St. Bydžov 55
21. 10. **Oldřich Jelínek** 78 let
N. Bydžov, Smetanova 1215
22. 10. **Milada Maštálková** 87 let
N. Bydžov 1169
23. 10. **Anastazie Marešová** 78 let
N. Bydžov, Gottwaldova 693
25. 10. **Růžena Macelová** 82 let
N. Bydžov - Sloupno 113
31. 10. **Miloslav Štěrba** 65 let
N. Bydžov - Lužec n. C. 35
1. 11. **Bohuslav Devátý** 55 let
N. Bydžov - Metličany 1063
3. 11. **Václav Sahánek** 77 let
N. Bydžov, Dvořákova 455
4. 11. **Josef Vrkoslav** 74 let
N. Bydžov - Chudonice 12
6. 11. **Alena Bílková** 40 let
N. Bydžov, Dukelská 1135
7. 11. **Marie Vávrová** 78 let
N. Bydžov, Klempířská 1176
18. 11. **Karel Krause** 77 let
N. Bydžov, Jungmannova 1745
21. 11. **Jaroslava Kalinová** 41 let
N. Bydžov, Purkyňova 1511
23. 11. **František Kloz** 79 let
N. Bydžov - Skochovice 22
28. 11. **Jaroslav Němec** 42 let
N. Bydžov, Smetanova 1210
5. 12. **Božena Poláková** 96 let
N. Bydžov - Chudonice 64
8. 12. **Jiří Kousal** 64 let
N. Bydžov, Smetanova 1249

SŇATKY

27. 9. **Miroslav Demeter,**
N. Bydžov, ČSA 1554
Mária Bikárová,
N. Bydžov, ČSA 1554
27. 9. **Vladimír Špaček,**
N. Bydžov, V ráji 1319
Marcela Šebková,
N. Bydžov, ČSA 1548
4. 10. **Jiří Fiala,**
Chlumec n. C. 503/IV.
Zuzana Hrubá,
N. Bydžov - Zábědov 85
10. 10. **Miroslav Drahokoupil,**
N. Bydžov - Lužec n. C. 71
Marie Hubáčková,
Kladruby 35
11. 10. **Miroslav Landa,**
Lučice 17
Alena Bičišťová,
N. Bydžov - Chudonice 144
11. 10. **Milan Purma,**
Skřivany 142
Iva Černá,
N. Bydžov, Dukelská 993
25. 10. **Tomáš Škaloud,**
Kněžice 23
Romana Kohoutová,
N. Bydžov - Lužec n. C. 86
25. 10. **Luboš Zámečník,**
N. Bydžov - N. Skřeněř 46
Ivana Krempová,
Nepolisy 83
25. 10. **Petr Doležal,**
N. Bydžov - Metličany 1103
Zdeňka Hájková,
Skřivany 252
25. 10. **Pavel Hlaváček,**
N. Bydžov, Brigádníků 836
Miroslava Kubánková,
Lodín 74
1. 11. **ing. Pavel Miška,**
N. Bydžov, J. Nerudy 1807
Marcela Stránská,
Lázně Bělohrad - Nová Ves 45
8. 11. **Václav Suchánek,**
N. Bydžov, Revoluční 284
Alena Zajíčková,
N. Bydžov, Tyršova 108
8. 11. **Jaroslav Rýgl,**
N. Bydžov, U mlýna 1432
Pavlína Hojná,
Černilov - Libřice 15
8. 11. **Vladislav Komárek,**
N. Bydžov, Fučíkova 891
Štěpánka Frýdlová,
Skřivany 34
8. 11. **Jan Pekárek,**
Skřivany 62
Jana Nováková,
N. Bydžov - Metličany 1086
8. 11. **Petr Honc,**
Turnov - Mašov 6
Romana Vörösová,
N. Bydžov, J. Fučíka 903
15. 11. **Jan Rejthárek,**
N. Bydžov, Dukelská 1132
Jana Tauchmanová,
Smidary 17
15. 11. **Josef Štěpanovský,**
Moravské Budějovice 1281
Ilona Věříšová,
N. Bydžov - Zachrašťany 29
15. 11. **Jiří Vosáhlo,**
Smidary - Křičov 46
Iva Kratochvílová,
N. Bydžov - Lužec n. C. 157
29. 11. **Bedřich Doskočil,**
N. Bydžov, Zahradní 453
Ivana Marková,
Hostinné 700
29. 11. **Milan Vlk,**
N. Bydžov - Chudonice 18
Eva Lorenzová,
N. Bydžov - Chudonice 103
29. 11. **Jan Burian,**
N. Bydžov, Smetanova 1633
Růžena Pažoutová,
N. Bydžov, Smetanova 1633

SŇATKY

6. 12. **Jan Pešek,**
Smidary 327
Ivana Hnátová,
N. Bydžov, Sukova 646

13. 12. **Luboš Štěrba,**
Slovče 48
Anna Karbanová,
N. Bydžov - Skochovice 130

20. 12. **Martin Duřt,**
N. Bydžov, Jiráskova 533
Evžena Voříšková,
Dobřenice 75

20. 12. **Jiří Zápotocký,**
N. Bydžov, Rudé armády 1561
Petra Doležalová,
Hradec Králové, 5. května 291

Půjčky ČSS

Česká státní spořitelna poskytuje půjčky občanům k uspokojení jejich potřeb při současném zajištění návratnosti.

Kromě půjček na zboží, ať již účelových, kdy je možno vypůjčit si na 6% úrok s 3—5letou lhůtou splatnosti na úhradu celé kupní ceny zboží, popř. půjček doplňkových, kdy se žadatel podílí na úhradě kupní ceny minimálně 15% vlastních prostředků a půjčka je sjednána na 3—5 letou lhůtu splatnosti při 5% úroku, poskytuje spořitelna zvýhodněné půjčky na výstavbu, modernizaci popř. koupi rodinných domků a na členské podíly SBD.

Dle novelizované vyhlášky č. 136/85 Sb. je možno na výstavbu rodinného domku půjčit maximálně Kčs 250.000,00, při vícebytovém rodinném domku až Kčs 300.000,00 s prodlouženou lhůtou splatnosti až na 40 let. Úrok je 2,7 %, u skupinové výstavby do částky Kčs 125.000,00,—150.000,00 činí zvýhodněná úroková sazba 1%.

Na koupi rodinného domku od soukromníka dle nové úpravy je možné si půjčit až do částky Kčs 100.000,00 na 6% úrok se splatností 15 let.

Velkou oblibu si za 13 let trvání získaly půjčky mladým manželům se státním příspěvkem do 30 let věku žadatelů, v maximální výši Kčs 30.000,00 na 2,5% úrok při použití výnosu půjčky na zařízení bytu nebo na 1% úrok při použití na pořízení bytu. Splatnost půjčky je destiletá, lhůta ke čerpání 1—2 roky dle účelu. Na děti, které se narodily po uzavření smlouvy o půjčce a dožily se jednoho roku věku, je na žádost dlužníků poskytnut státní příspěvek Kčs 2.000,00 —4.000,00 podle počtu dětí.

Využijte služeb, které poskytuje Česká státní spořitelna na úseku půjček k realizaci svých plánů, které s pomocí spořitelny můžete ihned uskutečnit.

Informujte se v kterékoliv pobočce České státní spořitelny, která Vám vydá potřebné tiskopisy.

Foto J. Prokop

MěNV Nový Bydžov přijme pracovníka pro řízení úseku akcí Z.

Nástup okamžitě.

Dobré organizační schopnosti, znalost z oblasti stavebnictví.

Vhodné i pro důchodce.

Informace u místopředsedy MěNV.

VOŇAVÝ CHLÉB

Dobrý, čerstvý a voňavý chléb by se mohl objevit i v prodejnách našeho města. MěNV zamýšlí otevřít starou pekárnu ve Smetanově ulici. Drobná provozovna převzala uskutečnění tohoto záměru. Ke konečnému úspěchu chybí to hlavní - pekař. Vážení čtenáři Novobydžovského zpravodaje, nevíte o někom, kdo by začal péci chutný chléb pro Nový Bydžov? To proto, abychom vás mohli co nejdříve informovat o tom, že první chléb z novobydžovské pekárny voní na pultech našich prodejen.

TECHNICKÉ SLUŽBY

přijmou ihned

POPELÁŘE
ŘIDIČE k vozům KUKA

Výhodné platové podmínky.
Informace tel. 23731.

NEZAPOMEŇTE!

10. dubna od 19.30 hodin ve velkém sále MěKS

PETR KOTVALD
se skupinou TRIK

Předprodej Kniha, Mírové náměstí.

POTŘEBUJETE
zedníka, topenáře, natěrače, vodoinstalatéra, malíře či obkladače?
HLEDÁTE
písmomalíře, autodopravce, pokrývače, klempíře, zámečníka nebo elektroinstalatéra?
OBRAŤTE SE S DŮVĚROU
na
DROBNOU PROVOZOVNU
MěstNV Nový Bydžov
U plovárny
tel. 231 19
OBJEDNÁVKY
vždy od 7 do 15 hodin

PRO NAŠE ŽENY
je tu
STŘIHOVÁ SLUŽBA
novinka
Drobné provozovny
využijte dobrých služeb

NOVOBYDŽOVSKÝ ZPRAVODAJ

Vydává Městské kulturní středisko v Novém Bydžově, nepravidelně. Odpovědný redaktor PhDr. Jiří Malina. Redakční radu řídí tajemník MěstNV Rastislav Kykal.

Adresa redakce: MěKS, Revoluční ul. 774, 504 01 Nový Bydžov, tel. 23413.

Povoleno OK ONV v Hradci Králové pod čj. 2/87. Tisknou Východočeské tiskárny n. p. v Novém Bydžově. Náklad 2 000 výtisků. Mimobydžovským zájemcům zasíláme časopis poštou po zaplacení předplatného 24 Kčs. Cena jednoho čísla 3 Kčs.

Uzávěrka příštího čísla 30. 4. 1987.